

De snyder en zyn zoon : blyspel

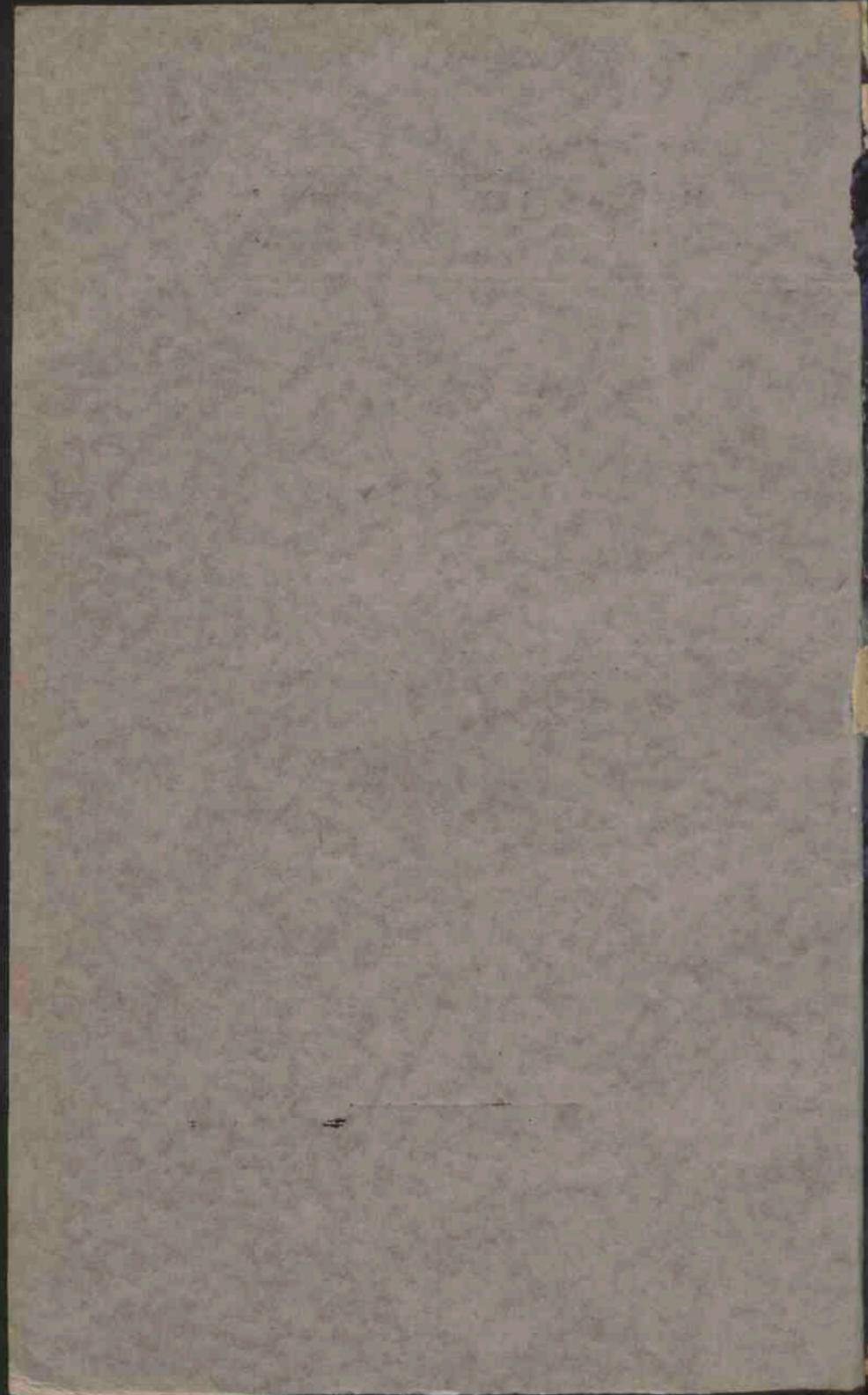
<https://hdl.handle.net/1874/368379>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 404

Dr J. le Mistel
N 821 d

DE

SNYDER EN ZYN ZOON,

BLYSPEL.

GEVOLGD NAAR HET HOOGDUITSCH

VAN DEN HEERE

F U S Z.

SECRETARIS TE WEEENEN,

TE DORDRECHT,

VOOR HET TOONEELLIEVEND GENOOTSCHAP.

MDCCLXXXV

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

P E R S O O N E N.

POMPF, *een kleermaakers baas.*

JUFFROUW POMPF, *zyn huisvrouw.*

WILLEM en KAATJEN, *hunne kinderen.*

VRYMOND, *vtrend van Pompf.*

EEN RITMEESTER.

SPORNVELD, *Minnaar van Kaatjen.*

EEN SCHRYVER.

MARTYN, *een Leerjongen.*

Hot Tooneel is in het huis van Pompf.

D E

SNYDER EN ZYN ZOON,

B L T S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

P O M P F , V R Y M O N D .

P O M P F .

W at duivel! wilt gy dan volstrekt staande houden, dat myn zoon een domkop zy?

V R Y M O N D .

Dat juist niet. Ik zeg alleen, dat hy daartoe niet geschikt is, waartoe gy hem bestemt. Ik heb het u honderdmaal gezegd, leer hem uw ambacht, hy kan zulk een braave baas worden als gy: en zyt gy geen ordentlyk man? maar neen! naar my hoorde gy niet. Uwe vrouw lag u gestadig aan de ooren te maalen; het moest naar haaren zin gaan; het zoontje moest studeeren, en haare dwaasheid moest voldaan worden. Vriend Pompf! gy kend my, neem 't my niet kwaalyk! als ik u minder beminde, ik gawe my zeker zooveel moeite niet om u uit uwe verblindings te redden.

P O M P F .

Verblindings! is men daarom verblind, wanneer men zich alle moeite geeft, om zyne kinderen wel te ver-
zorgen?

VRYMOND.

Zyne kinderen goed te willen verzorgen, dat prys ik; maar hen tot eenen staat optebrengeu, waartoe zy niet de minste geschiktheid hebben, dat mispryze ik. Gy en uwe Vrouw zyt te veel op uwen zoon verzot, gy wilt eenen Doctor in de Rechten van hem maaken! meent gy dat het Advocaaten maaken zoo gemakelyk toegaat als dat gy een kleërmaakersknecht by het betaalen van de kosten van 't gild tot baas maakt?

POMPF.

Heeft myn zoon dan niet gestudeerd?

VRYMOND.

Gestudeerd!

POMPF.

Heeft hy de lesfen in de Rechten niet gehoord?

VRYMOND.

Gehoord? Ja!

POMPF.

Wat zou hy dan meer?

VRYMONT.

Verftaan dat hy geleerd en gehoord heeft, dat zou hy. Hy moet meer dan slechts eene middelmaatige kennis hebben, hy moet een man zyn van verftand en kundigheid, waardoor hy zich vertrouwen en krediet verwerft, onvermoeid in zyn' arbeid, van een onbesprooken leeven, die niet zo zeer het Recht als wel de gerechtigheid bemint, die geene tweedragt zoekt, maar deze tracht te vermyden, die een vyand van harrewarren is, met een woord, die in allen opzigte een vroom en eerlyk man is.

POMPF.

Ik verfta van al dat gerammel geen één enkel woord; met my moet gy zo geleerd niet praaten.

VRYMOND.

Luister dan: u als kleërmaaker, al hadt gy ook maar eene middelmaatige kennis hiervan, zou het misfchien nooit aan werk ontbreeken. Koomt 'er niets
nieuws

nieuws te maaken, zoo kooft 'er doch altyd iets te lappen, gelappte kleederen gaan nooit uit de mode.

POMPF.

En wat dan verder?

VRYMOND.

Heb wat geduld! met een' Advocaat is 't geheel anders gesteld, is hy niet meer dan middelmatig, zo zal hy naauwlyks wat te verstellen krygen. Hy moet volkoomen klaar voor zyne zaak wezen. Is hy dat niet, hy zal gevaar loopen, van zelf voor den Rechter te worden betrokken, valt hy by deze twee of driemaal, want niemant valt ligter dan een zot, — zoo verliest hy het vertrouwen, en met hetzelfde zyn brood. Hy zondigt tegen zichzelf, en tegen zyn' medemensch! tegen zichzelf, om dat hy zich ongelukkig maakt, tegen zyn' medemensch, dewyl hy dien zo niet kan bedienen, gelyk hy zoude moeten, en hem uit onweetendheid zyn recht en goed doet verliezen. Daar hebt gy kort en klaar het lot een's menschen, die in een' staat treedt, waartoe hy niet geschikt, en niet geroepen is; hier ziet ge nu de doopceel van uwen zoon.

POMPF.

Altoos het oude lied van myn' zoon. Met u is 'er geen verstandig woord te spreken, gy hoord in 't geheel naar geen reden.

VRYMOND.

Even dit is uw gebrek; blindelings voor uwenzoon ingenoomen, ziet gy noch zyne gebreken, noch zyne onweetendheid.

POMPF.

Ho! ho! ik zie wel goed wat dat ik zien moet.

T W E E D E T O O N N E E L.

JUFFROUW POMPF, *De Voorigen.*

JUFFR. POMPF.
 Wel mannen! heeft dat leeven nog geen einde? uw harrewarren duurt byna agt dagen lang. Wy vrouwen hadden gewis die zaak al lang uitgemaakt.

VRYMOND:

En veelligt bedorven.

JUFFR. POMPF.

Ei! wat ge zegt! — maar zeg my eens, waar over zyn de Heeren mannen toch bezig?

POMPF.

Geduurig de oude kost van onzen Willem, hy houdt volmondig staande, dat hy zoo min tot Advocaat bekwaam is als ik.

JUFFR. POMPF.

En waarom niet?

VRYMOND.

Om dat hem alle vereischten hiertoe ontbreeken.

JUFFR. POMPF.

Wel zoo, heerom! wat ge zegt! heeft myn Willem niet gestudeerd?

VRYMOND.

Daarop heb ik neef Pompf al reeds geantwoord.

JUFFR. POMPF, *driftig.*

Gestudeerd heeft hy, en twaalf jaaren, en tweemaal den Prys behaald heerom! nu practiseert hy, heerom, en met der haast moet hy, en zal hy Doctor in de Rechten worden, heerom!

VRYMOND.

Nooit zal hy dat worden, geloof my, Juffrouw Pompf!

JUFFR. POMPF.

Wat duivel nog eens dat! myn zoon heeft zo goed
de

de Rechten bestudeerd, als honderd anderen. Als hy geen Advocaat wordt, wat zal hy dan worden?

VRYMOND.

Om het kort, en ronduit te zeggen! een snyder.

JUFFR. POMPF.

Ik dank u voor dezen goeden raad. Neem 't my niet kwaalyk, heerom! gy zyteen wonderlyk mensch. Gy sopt ons zoo wat? niet waar, ernst kan 't u niet wel wezen?

VRYMOND.

Inderdaad ernst, ik spreek de taal van eenen vriend, ongeveinsd, zoo als ze my in 't hart ligt — wilt gy, dat ik u de waarheid zal verbergen, die u naderhand, wanneer het te laat is, bittere traanen zou kunnen kosten?

JUFFR. POMPF.

Gy schrikprofeet! Heerom moet zeker den geest der voorzegginge van Uilenspiegel hebben, dewyl hy zoo verre in het toekomende kan zien.

VRYMOND.

Aler ik op dit uw gezegde antwoorde, zoo zeg my eens Pompf! zal een jong boompjen, dat in de beste aarde geplant, van den vlygtigten tuinman gekweekt wordt, en het eerste jaar geene wortelen schiet, wel groeijen, wanneer 't naderhand nog meerder jaaren met even deze zorgvuldigheid van denzelven opgepast zoude worden?

POMPF.

Nimmermeer, dat ware altemaal vergeeffsche moeite.

VRYMOND.

Hoe weet ge dat?

POMPF.

Dat leert de reden — als de aarde goed, en de tuinman naarstig is, en het boompjen schiet echter niet aanstonds wortelen, zoo zal 't ook nooit deugen.

VRYMOND.

Maak met deze zelfde reden ook de toepassing op uw en zoon.

JUFFR. POMPF.

Op Willém? hoe koomt toch deze en het boompjen by een?

VRYMOND.

Zeer wel, -- uw zoon het boompjen, de school het aardryk, zyne leeraars de hoveniers; beiden, het aardryk en de hoveniers zyn gewis onschuldig, want deze hebben den staat veele braave mannen aangekweekt, maar aan uwén zoon hebben zy twaalf jaaren gearbeid, doch des niet tegentaande -- het overige begrypt gy zelf.

POMPF.

Kan hy niets, niet waar?

VRYMOND.

Wel gezeid, neef Pompf?

POMPF.

Dat is gemeenlyk het einde uwer predikaatsfe; gy brengt, lucht, aarde, water, vuur, en wie weet watal niet, byéén, en als ge u eindelyk moede gerammeld hebt dan koomt'er tot slot: Pompf, uw zoon kan niet met al. --

JUFFR. POMPF.

Uw zoon-deugt tot niets, uw zoon is een domkop -- een heereyken troost!

POMPF.

Zoo veel zult ge my echter wel willen toestaan, heerom! dat gy de allergrootste grillenvanger van de tegenwoordige eeuw zyt -- op zulk een wyze als gy de zaake draait, zoudt gy den verstandigsten man tot een' zot kunnen maaken -- gy aarts gek daar ge zyt!

(gaat vertoornd heen.)

DERDE TOONEEL

JUFFR. POMPF, VRYMOND.

VRYMOND.

Het gewoone loon der oprechtheid omdat ze de dwaasheid niet viert — alleen de vleier behaagt; hy die laaghartig zyne baatzuchtige boosheid vermomt, alles, ja, de ondeugd zelve pryst en vleit, en eene kuil graaft, waarin zich de dwaas nederstort — vaar wel! als uw vrind dacht ik het mynen pligt te zyn, u te waarschouwen, doch myne goede meening wordt veracht, ik zal van nu af aan ook geen één woord meer zeggen; mynenwege kondt gy met uwen zoon, en met Juffrouw uwe dochter, — vergeef my — Mevrouw wilde ik zeggen — die niet veel beter is, doen, wat gy goed vindt.

JUFFR. POMPF.

Mynheer! staa my toe, nog één woord te spreken; gy zyt openhartig, ik zal 't ook zyn. In meer dan een opzigt ben ik van uwe vrindschap en schrandereheid overtuigd; doch dat gy nu een tyd lang myn' zoon alle bekwaamheid weigert, en myne dochter zoo zeer tracht te vernederen — dat begryp ik niet.

VRYMOND.

Daarom moest ge naar vrienden luisteren, die 't u kunnen doen begrypen — heeft Pompf als kleërmaaker, en gy als zyne vrouw tot nu toe niet vergenoegd en gelukkig geleefd? waarom wilt gy dit stille geluk ook niet uwe kinderen vergunnen? — Ten aanzien van uwen zoon heb ik myne gedachten geuit, ten opzichte uwer dochter, die gy gaarne tot Mevrouw wilt verheffen, zal ik niet veel bytevoegen hebben. — O Waarde nig! de titel is 't niet, die ons gelukkig maakt, gy vernedert uwe kinderen, daar gy dezelve denkt te verhoogen.

JUFFR. POMPF.

Maak ik hen ongelukkig! zoo zyn dan die meisjes ongelukkig, die buiten den burgerstand trouwen, en ook die zonen van ambachtslieden, die tot hooger staat geraaken.

VRYMOND.

Gemeenlyk; want, byaldien 't hun mislukt, zoo zyn ze der veroordeeling en verachting vry meer onderworpen, dan wanneer het geluk in hunnen voorigen staat hun den nek had toegekeerd. Hun geluk is dikwyls maar een schyn. De burgerdochter die nu aan de welopgedishte tafel van den Edelman met een knaagend verdriet zit, en haar drukkend hartzeer, by veele lekkernyen onder het blanketsel verbergt, zou aan den disch van den ambachtsman veelligt haar brood gerust en vergenoegd kunnen eeten: en de zoon van den handwerksman zoo die arbeide in den winkel van zyn' vader, zou menigmaal geen deugniet, of bedelaar zyn geworden.

JUFFR. POMPF.

Op zulk een wyze zou niemand zich ooit uit den burgerstaat kunnen verheffen — Wie toch zal al dat tuig, daar ge daar van spreekt willen overleggen; overweegen, en overdenken; ik zeg in korte woorden: Willem moet Advocaat, en Kaatjen de vrouw van den Heer van Spornveld worden, het mag gaan zoo als het wil.

VRYMOND.

De vrouw van Spornveld? zult gy dat in uwe gedachten laten opkoomen, uw kind aan zulk een' mensch te geeven?

JUFFR. POMPF.

Wel nu heerroom! dan is de Heer van Spornveld niet een galant Jonker?

VRYMOND.

Een galant Jonker? (*laghend*) wat verstaat gy met dat woord?

JUFFR.

JUFFR. POMPF.

Een man, die weet te leeven.

VRYMOND.

En gelyk verstandige lieden den zin van dit woord begrypen, dan is een galant Jonker juist een schepsel dat niet wel by de herfenen is. Dan dit daar gelaaten! hy is hier vreemd; hebt gy ook wel naar hem doen verneemen?

JUFFR. POMPF.

o Dat kan men hem wel aanzien, dat hy een aartig, gelant, en beminnyk Heer is, en uwe goedkeuring niet noodig heeft, heerroom.

VIERDE TOONEEL.

RITMEESTER, *de Voorigen.*

RITMEESTER, *in zyn kamizool met een pyp in de mond.*

He! he! is hier bataille? — een alarm, dat men met rust geen pyp tabak kan smooken. — Gy wilt, hoop ik, met deze vrouw niet aan het vegten!

VRYMOND.

Neen zeker niet! ik hadt maar iets ernstigs te spreken.

RITMEESTER.

Turken-Sabel! spreekt men zoo met vrouwsperfoonen, dat het huis 'er van davert?

VRYMOND.

Dat was zoo erg niet Heer Ritmeester, en op dat gy zien zult hoe weinig drift ik in de zaak had, wil ik u heel gerust het slagveld ruimen heer Ritmeester! Uw onderdaanigste dienaar, vaar wel nig! —

JUFFR. POMPF, RITMEESTER.

RITMEESTER.
 Uw dienaar, myn Heer Vrymond. — Een braaf man!

JUFFR. POMPF.
 Maar eigenzinnig en wonderlyk. — Myn Heer! gy zult met my ontbyten?

RITMEESTER.
 Ik dank u, Juffrouw Pompf! ik doe u buiten dat overlast genoeg. Dan 't is myn schuld alleen niet, uwe beleefdheid heeft u een gast op den hals gelaaden, dien het langzaam vorderen van uwen man aan de Regiments kleêderen u langer tot een lastdoetzyn dan hem zelve lief is.

JUFFR. POMPF.
 Dat is niets Heer Ritmeester! het is ons veel eer. Gy moet volstrekt koffy met my drinken.

RITMEESTER.
 Ik dank u goede Juffrouw! ik ben geen liefhebber van diergelyke zoete dranken, eene pyp tabak, en een glas wyn of bier is myn liefst morgenontbyt.

JUFFR. POMPF.
 Daar zult Gy ook van bediend worden. (roept) Kaatjen!

RITMEESTER.
 Ondertusfchen zal ik my kleeden. (hy wil heen gaan, maar keert weêr terug) maar nu weet ik nog niet waarom Vrymond zoo een leeven met u gehouden heeft; ik denk doch niet dat hy met u plukhaaren wilde?

JUFFR. POMPF.
 Dat zou ik hem niet raaden. Het was slechts een famieliegefeh!

RITMEESTER.

Een familiegeschit? — goed, goed! — ha! daar
koomt zy al de jonge familie, nu ontbreekt de oude
nog; — waar is hy?

JUFFR. POMPF.

Vrymond heeft hem boos gemaakt hy is uitgegaan.

RITMEESTER.

Zoo! zoo!

binnen.

Z E S D E T O O N E E L.

JUFFR. POMPF, WILLEM, KAATJEN.

JUFFR. POMPF.

Kaatjen breng eens eene fles Hochenheimer—(*tegen
Willem*) hoe ziet ge 'er zo uyt? Wat schort u? Willem?

WILLEM

Ik heb hoofdpyn — tandpyn — oogpyn — zyde-
wee — hartkloppingen — maagkramp — beevin-
gen — duizelingen — flauwten — alles, alles —

JUFFR. POMPF.

Zyt ge dol? waarvandaan alle die toevallen?

WILLEM.

Om dat ik geen geld heb. Een mensch van myne
Jaaren; die in de waereld figuur en zyn geluk zal
maaken, en geen' stuiver in zyn zak heeft, moet die
niet alle toevallen krygen? — Het is een wonder dat
ik niet reeds geheel en al onzinnig geworden ben, —
ja, waarachtig, onzinnig, — dog ik zal 'er welhaast
een eind van maaken.

JUFFR. POMPF.

Och! myn lieve Willem, wordt toch niet zin-
neloos!

WILLEM.

Ja, ik ben van nu af aan al wanhoopig, — een
doodkist, — mischien nog heden, —

JUFFR.

JUFFR. POMPF.

Ongelukkig kind! wat hebt ge voor? zult ge my van hartzeer doen sterven? — waarom spreekt gy niet wanneer ge iets noodig hebt?

WILLEM.

Schoon ik 't u zeg, wat geeft gy my? — een gesnoeide dukaat waarop ik de helft moet verliezen.

JUFFR. POMPF.

Hoe veel moet ge dan hebben?

WILLEM.

Ik moet Rechtsgeleerde boeken hebben, die my door den Heere Profesfor van Wertheim zyn opgegeeven, die kosten ten minsten tien dukaaften; tot myne byzondere uitgaave heb ik geene rooden duit; ik ben een galanteriekramer voor een ring zestien dukaaften schuldig.

JUFFR. POMPF.

Zestien dukaaften? waar is die ring?

WILLEM.

Ik heb hem der Freule van Steendaal vereerd.

JUFFR. POMPF.

Vereerd?

WILLEM.

Ik moet doch ook wat gelant zyn; ik doe u immers eer, vrouw moeder! Ik verkeer met Freulens, en daar kan men het niet gevoeglyk by eene burgerlyke buiging laten. Gisteren is my een afront geschied, dat my haast myn eer en aanzien gekost had; de Freule wilde een tourtjen ryden, en ik had geen en penning op zak; ik moest my met bezigheden ontschuldigen, en schaamde my voor haare gantsche Familie tot in het binnenste van myn ziel — ik geloof zy kon het aan myne oogen zien. Is dat niet om raazende te worden? vrouw moeder! help my, of ik zal.... ik zal....

JUFFR. POMPF.

Nu, nu, myn lieve Willem, wees toch maar verstandig! wacht, ik koom zoo aanstonds weêrom.

Z E -

ZEVENDE TOONEEL.

KAATJEN, WILLEM.

WILLEM.

Scheerje, maak dat ik nog eenige dukaaten meer kryge, of uw vreyer zal me geen voet meer over den drempel zetten, — verstaaje 't wel?

KAATJEN.

Gy zyt van daag een regt spookfel.

WILLEM.

En gy een heks; — vlieg heen en breng geld --- of --- (*Kaatjen loopt heen*) hm! hm! zoo moet men het geld uit de kas lokken. Myn friseur heeft my toch wel geraaden; die kaerel heeft goede invallen, als 't op draaieryen aankomt. — Doch hoe zal ik dat geld aan den man helpen? --- hierwat — daarwat — jaa zoo — neen --- hoe was 't ook? — dat gaat ook niet, ik zal het myn friseur vraagen, die zal 't heel wel weeten. --- (*tegen Kaatjen*) brengt gij geld? hoe veel?

KAATJEN.

Agt dukaaten; de boeken zal moeder zelve laten koopen, geef ze maar op.

WILLEM.

Wat? maar agt dukaaten?

KAATJEN.

Neem ze, of ik breng ze weër terug, en zeg 't vader.

WILLEM.

Niet zo driftig Juffrouw zuster, niet zo driftig! — wacht --- zyn ze goed geteld? wigtig! geef hier. — Adieu --- Mevrouw van Spornveld? — zeg heer vader niets — of....

ACHT.

ACHTSTE TOONEEL.

JUFFR. POMPF, KAATJEN.

KAATJEN.

Gaa maar, gaa! --- hoe veel geld brengt die jonge door? hy alleen kost meer dan zes meisjes. --- als hy op die wys voordgaat, zoo zullen hem de Freules wel uitschudden.

JUFFR. POMPF.

Waar is Willem?

KAATJEN.

Hy gaat op het oogenblik de deur uit; — denkelijk zal hem de Freule verwachten. — Ik weet niet wat ik denken zal, maar ik vrees — de Freule —

JUFFR. POMPF.

Nu de Freule?

KAATJEN.

Het zal misfchien eene Freule zyn, die zich zelve tot Freule gemaakt heeft. Deze titel kooft thans zoo fterk in de mode; alles laat zich Freule noemen, — en ik, die doch. gelyk gy zegt, agtien duizend guldens huwelyksgoed kryge, moet immers tot van de dienstboden toe, maar Juffrouw Kaatjen hieten. — Veelligt zoude ik als Freule al lang een aanzienlyk huwelyk hebben kunnen doen.

JUFFR. POMPF.

Het zal niet lang meer aanloopen, of gy zult Mevrouw van Spornveld zyn, Willem word Advokaat, ik koop hem den Adeldom hy trouwt de Freule van Steendal, en zoo zyt gy beide wat gy wenschte te wezen. — Maak het ontbyt maar klaar, uw Spornveld zal wel haast koomen.

NEGENDE TOONEEL.

SPORNVELD, *De Voorigen.*

SPORNVELD.

Hier ben ik ook al. De eer van by myne lieffte Mama te zullen zyn, het verlangen naar myn Kaatjen, gaf de handen van mynen anders talmagtigen Frieteur gaauwigheid, en myne voeten vleugelen. Nuben ik hier, alleen om de uwe te zyn.

JUFFR. POMPF.

Wees welkoom, mynheer!

SPORNVELD.

Allerkostelykfte Mamaatjen! gy zyt waardig, eene kroon op uw hoofd te draagen; had ik eene te schenken, heden nog zag men U en Kaatjen op den troon flikkeren.

JUFFR. POMPF.

Gy vleier!

SPORNVELD.

Ik vleie niet; ik zeg nog veel te weinig. De fortun was onregtvaerdig, dat zy u onder het gemeen plaatste; dan, de tyd uwer verlossing nadert — Kaatjen zal Mevrouw van Spornveld, en gy — daar voor staa ik in, — Mevrouw van Pompenheim genoemd worden.

JUFFR. POMPF.

Goedhartige man! — Kaatjen, breng het ontbyt! — maar neen, blyf maar by mynheer van Spornveld, ik zal 't zelve bezorgen. — Met uw welneemen, myn Heer!

binnen.

SPORNVELD.

Zonder complimenten, Mamaatjen, zonder complimenten.

TIENDE TOONEEL.

KAATJEN, SPORNVELD.

KAATJEN.

Ik heb u met ongeduld verwacht; hoe kunt gy zoo lang weg blyven? — gewis ...

SPORNVELD.

Geene verwytingen, zoete Kaatjen, ik verdien die niet; gy doet my groot ongelyk. — Ik leef alleen voor u.

KAATJEN.

Waarom dan zoo laat?

SPORNVELD.

Ik zal de oorzaak niet voor U verbergen. Ik ontmoette gisteren avond in 't wandelen Mevrouw van Overal, met haare dochters; welstaanshalve moest ik ze naar huis verzellen, zy verzoocht my tot het spel, en eindelyk om daar te blyven eeten. Ik hield my langer op, dan ik zelf dacht, en dit is ook de oorzaak, waarom ik heden wat laater ben opgestaan.

KAATJEN.

Ik weet, dat men uwe Familie kent, en veel achting toedraagt, dan ik ben beducht, dat de moeder en haare dochters het oog op u hebben. —

SPORNVELD

Wees niet bekommerd, myn Kaatjen! Gy hebt myn hart, en met myn hart Adeldom, goederen en aanzien; dan ontbreekt 'er niets meer. Uw perzoon, en uwe schoonheid kan tegen honderd Freulens opweegen. Als eene Princes zult gy 'er uitzien, en meenige eene Dame zal U in 't heimelyke benyden. Ik zal u van myn' Friseur laten bedienen, dien ik terstond na ons Huwelyk tot myn' kamerdienaar zal maaken; die kapt U, friseert myn haar, en maakt uw heer vader zyn paruik op. Welk eene verrukking,

king, wanneer ik ons geluk overdenke! Ô mogt ik dit vergenoegen! —

(Hy wil Kaatjen omhelzen, als wanneer de Ritmeester binnen treedt.)

ELFDE TOONEEL.

RITMEESTER, de Voorigen.

RITMEESTER.

Halt! — Leg af! — Rechtsom keer u! —
Marsch!

SPORNVELD.

Myn Heer — voorwaar — dat is —

RITMEESTER.

Myn Heer — voorwaar — dat is — voor u te veel gewaagd. Naar ik zie, zyt gy nog maar een rekrut in het vryen.

SPORNVELD.

Hoe? rekrut?

RITMEESTER.

Wat bomben en kanonnen! zoudt ge meer zyn?

SPORNVELD, verschrikt.

Myn Heer! gy zoudt niet weeten, dat ik al sedert een jaar by Kaatjen myne opwachting gemaakt heb.

RITMEESTER.

Dat wil zeggen, dat gy reeds een een jaar voor de vesting hebt gelegen. (tegen Kaatjen) Heeft hy reeds op uw hart eene attaque gewaagd?

KAATJEN.

Ik versta de krygstaal niet.

RITMEESTER.

Goed, -- (tegen Spornveld) wilt gy uw welgevalen laten, de belegering op te breeken?

SPORNVELD.

Waarom?

RITMEESTER.

Op eene Kapitulatie moest gy de minste hoop niet voeden; de vesting zal Secours verkrygen, en dan moet gy retireeren.

SPORNVELD.

Dan zal ik weêr terug koomen.

RITMEESTER.

Dan zal men mynen aanleggen, en u in de lucht doen springen.

SPORNVELD.

Ik contramynen, en den vyand in zyn eigen mynen doen smooren.

RITMEESTER.

Gy zoudt wat! kondt gy dat? — Gy? Wat donderende kartouwen! gy! dan zal men u tot millioenen splinters hakken. *(hy trekt den degen.)*

KAATJEN.

Heer Ritmeester! wat doet gy?

SPORNVELD.

He, he, hee, h, h, help! *(loopt uit al zyn magt heen.)*

RITMEESTER.

Ho! heer belegeraar, blyf toch hier, ik zal u geen kwaad doen — Weg is hy; Uw vreyer heeft een hart als een haas.

TWAALFDE TOONEEL.

RITMEESTER, KAATJEN, JUFFR. POMPF.

JUFFR. POMPF.

Wat is 'er te doen? Spornveld buiten adem, zoo bleek als de dood. — Gy met den blooten degen in de hand — wat zal 'er gebeuren?

KAATJEN.

De heer Ritmeester wilde de Heer van Spornveld om 't leeven brengen.

RIT

RITMEESTER.

Slapperment, dat niet. — Ik wilde slechts de dapperheid van uwen jongen held op de proef zetten.

KAATJEN.

En in deze proef hadt gy hem ligt doorsteeken kunnen.

RITMEESTER.

Gekheid! zou ik dezen degen, die den vyand vaak deedt beeven, met haazen bloed bevlecken? waarvoor ziet gy my aan? zulke knaapjens zal ik hem maar toonen, en dan moeten zy al loopen.

JUFFR. POMPF.

Dan hebt gy den Heer van Spornveld niet willen steeken?

RITMEESTER.

Pfa! wie zal zoo ras steeken?

KAATJEN.

Wat zoudt gy wel gedaan hebben, wanneer de Heer van Spornveld gebleeven ware?

RITMEESTER.

Hy moest gaan loopen; dat was myn plan.

KAATJEN.

Indien hy nu tegens uw plan gebleeven ware?

RITMEESTER.

Dat kon hy niet, hy moest loopen. — nu heb ik dorst, Juffrouw Pompf! nu zou ik gaarne willen ontbyten. —

KAATJEN.

Gy zult op het oogenblik bediend worden; men zal u van den besten brengen, om dat gy zoo goed waart Spornveld het leeven te schenken. *binnen.*

RITMEESTER.

Scherst ge zoo wat met my? (*lacht.*) op myn ziel! dat was een schoone klucht. Gy hadt den held moeten zien loopen; hy vloog als een kanonkogel de deur uit — Appropos: van wat staat en waardigheid is die jonge heer?

JUFFR. POMPF.

Hy is uit een zeer oud adelyk geslacht uit Pommeren: zyn vader bezit onnoemelyke schatten, en hy is de éénigste erfgenaam daarvan, hy reist om de wereld te zien, hy heeft zich reeds over 't jaar hier opgehouden, dewyl hem deze plaats byzonder wel behaagt.

RITMEESTER.

Uit Pommeren? — uit een zeer oud adelyk geslacht? Dat geloof ik niet. Ik zou hem veeleer voor een' kwakzalver aanzien; want hy stinkt naar honderd en meer soorten van wateren, als of hy zelf een apothek waar. Ik begryp niet, hoe hem Kaatjen by zich dulden kan. De kruiddamp van honderd kanonnen, heeft my den kop zoo niet bedwelmd als deze geparfumeerde jonge heer.

JUFFR. POMPF.

En ik kan u zeggen, myn heer Ritmeester, dat hy my heel wel behaagt

RITMEESTER.

My behaagt hy gansch niet — My schynt het toe als of zyne hoogadelyke familie bedriegery in 't wapen voert — Het zou kunnen zyn dat ik mis hebbe. Doch ik ben altyd wat ongeloovig, — en — kortom, deze adelyke ridder behaagt my in 't geheel niet — Ah! daar komt Kaatjen, en met haar het edel druiven nat. (*Kaatjen zet de fles wyn en het glas op de tafel*) Gy zyt door en door een braave meid. (*schenkt in*) avous, Kaatjen! (*drinke*) Waar ik maar dertig jaaren jonger! maar ik zal de schade vergoeden, en het ambacht der oude wyven by de hand vatten, ik zal u uithuwelyken — een' regt braaf man — welverstaande — een' man die niet naar pomade en odeurs stinkt, maar met wien gy gelukkig zult zyn — een verstandig man. He! waar dat niet goed zoo?

KAATJEN.

Ik dank u, Heet Ritmeester, voor deze goedheid; dan nu ben ik al voorzien.

RIT-

RITMEESTER.

Voorzien, maar hoe voorzien?

JUFFR. POMPF.

Wel, de Heer van Spornveld. —

RITMEESTER.

Ei, wat duivel! Spornveld? laat toch dien haazevoet loopen waarheen hy wil; voor u deugt hy niet. Zulke knaapen verflinden in weinig jaaren het huwelyks-goed hunner vrouwen, dan neemen zy den knapzak en gaan bedelen. Kaatjen! gy zyt jong en onbedreeven; maar ik heb de boosheid der menschen en hunne listige bedriegeryen leergeld genoeg moeten geeven. Ik ken de waereld, geloof my vry. Ik beklaag elk meisjen, dat zich aan zulk eenen windmaaker opoffert. Haar geluk is van een' zeer korten duur, maar de ellende duurt des te langer. Zes weeken na de bruiloft krygt hy reeds een' weêrzin, hy begint uitespatten, werpt zich in de armen van een eerloos vrouw-mensch, dat hem plukt, en koopt met een leegebeurs en ziek ligchaam by zyne vrouw weder t'huis, die hy haat en veracht. — Trouw, zeg ik u, een braaf en ordentelyk burger, gy zult 'er beter aan zyn; die gepoejerde koppen en verlakte wezens deugen geen' duivel.

KAATJEN.

Hoe? ik met een' burger trouwen? met zulke laagheden kunt gy my wegjaagen. *binnen.*

RITMEESTER.

Ô Ho! daar heb ik 't al verbruid! goede meid! ik beklaag u — gy moet op uwe hoede zyn, myn lieve Juffrouw Pompf! ik heb gantsch geen zin in den Heer van Spornveld, — en doorgaans deugt de waar niet, die my niet behaagt. — Ha! victorie! daar koopt uw man. (*schenkt in.*) Op uwe gezondheid Baas Pompf!

DERTIENDE TOONEEL.

JUFFR. POMPF, RITMEESTER, POMPF.

POMPF.
Ik dank u, ik dank u, Heer Ritmeester! dat is my lief,
dat het u zo vroeg smaakt; wel bekoom 't u, wel be-
koom 't u!

RITMEESTER.

Het smaakt my altyd, als of ik de zoon van Tantalus
ware; doch daar kan ik niet voor; het is eene oude
wond die my niet goed geneezen is, en deze ver-
eischt geduurig aangevocht te worden.

POMPF.

Als dit geneesmiddel goed slaagt, zoudt gy metuwe
wonden nog oud kunnen worden

RITMEESTER.

Dat denk ik ook.

JUFFR. POMPF.

Drink dan maar, Heer Ritmeester, ik zal wat versch
laaten haalen.

RITMEESTER.

Gy vrouw aller vrouwen. *(hy drinkt)*
(Juffr. Pompf neemt de fles, en gaat heen.)

VEERTIENDE TOONEEL.

RITMEESTER, POMPF.

RITMEESTER.

Gy hebt een regt Juweel aan haar. Zulke een verstand,
ei, dat is onbegrypelyk. — Broeder! zet u naast my,
ik zal u wat van den Turkschen oorlog vertellen.

POMPF.

Wy willen van daag de Turken met vrede laten, ik
heb myn hoofd met andere zaaken vol.

RIT.

RITMEESTER.

Heeft u iemand beledigd? noem hem my — ik zal hem — den kop klooven.

POMPF.

Dan zou het myn' eigen kop gelden.

RITMEESTER.

Hoe zoo? wie is 't?

POMPF.

Myn zoon.

RITMEESTER.

Uw zoon? weetge wat Baas Pompf! wy zullen hem in 't verhoor neemen. Wat is zyn misdryf?

POMPF.

Hy heeft zoo als gy weet, zyne studie in de rechten voltrokken, en nu weet ik zelfs niet, wat ik van hem maaken zal?

RITMEESTER.

Ik ook niet — doch dat is immers uwe eigen — maar niet zyne schuld.

POMPF.

Ik was altoos van gedachten, dat die borst de verstandigste van de geheele Univerfiteit was, nogthans had ik 't zeer mis. Vrymond zegt, en betuigt, dat hy 'er in 't geheel niets van weet.

RITMEESTER.

Dat is nog geen halsbrecken, anders had myn kop 'er ook aan gemoeten; want, toen ik van de hoogeschoole kwam, kende ik niet eens de naamen der Professooren.

POMPF.

Hoe kan dat doch mogelyk zyn, dat iemand, die twaalf jaaren gestudeerd heeft, niets zou geleerd hebben?

RITMEESTER.

Baas Pompf! gy komt my net voor, als iemand, die eens eenen dronken Advocaat van de bank zag rollen, en zich half gek peinsde, hoe het mooglyk zyn kon, dat iemand die twaalf schoolen in zyn hoofd had, van de bank kon vallen? — Het is en geluk dat de meeste gestudeerden niets verstaan; wie

duivel zou anders met deeze luiden te recht koomen? — En waarom wilt ge uw hoofd hier over wegens de mooglyk en onmooglykheid breeken — 't is zonder de minste tovery mooglyk, en dat het werkelyk is, daar hebt ge aan uwen zoon, en aan my twee allergeloofwaardigste, by alle Rechtshoven aanneemelyke getuigen van; al hadde ik nog twaalf jaaren gestudeerd gehad, ik zoude geen' éénen lettergreep meerder gekend hebben.

POMPF.

Dat is voor my te rond.

RITMEESTER.

Dat geloove ik wel, om dat gy niet gestudeerd hebt. Myn vader was van dien allereigensten slag. (*ziet hem naauwkeurig in 't aangezicht.*) — Wat sakkerooot! ik geloof haast — Baas Pompf! — maar neen dat kan niet zyn; hy is al over omtrent dertig jaaren met den Scheeps kapitein Caron naar de Eleizeefche velden gezeild. — Myn vader nu — wat wilde ik ook zeggen?

POMPF.

Dat weet ik niet.

RITMEESTER.

Ja! Myn vader wilde hebben, gelyk als gy, dat ik voor zyn uitgegeeven geld iets zou leeren. Maar op 't lest begon hy evenwel te begrypen, dat het *Corpus Juris* myn hoofd niet overlaaden zou, hy ontbood my thuis. Ik kwam! naauwlyks stak ik myn neus binnen de deur, of hy riep my tot welkomst toe: zyt ge daar, gy schurk, gy deugniet, aan welken ik tot mynen en onze Familie schande zo veel geld onnut heb te kosten gelegd! Koom hier; toon my wat ge kunt! Ik heb bericht gekreegen, dat gy geheel niets hebt geleerd. Deze aanspraak klonk my gantsch vreemd in de ooren; ik raapte evenwel al myn verstand by een, wilde mynen vader wederleggen, en zei: — *illustrissime Domine parens, hoc non est verum.*

POMPF.

Wat wil dat zeggen?

RIT-

RITMEESTER.

Dat is gezegd: — Hooggebooren Heer vader, dat is niet waar.

POMPF.

Ei, ei, dat was sterk. Gy hadt dit evenwel wat beleeftder kunnen zeggen.

RITMEESTER.

Ik was bly dat my in der haast zo veel in de gedachten schoot; daarenboven is 't by de latynen niet gebruikelijk veel komplimenten te maaken, hun taal gedooft zulks niet.

POMPF.

Dit kan ik al weér niet verstaan.

RITMEESTER.

Om dat gy niet gestudeerd hebt, myn goede vriend!

POMPF.

Ja, dat is waar, — Dog hoe nam myn Heer uw vader dit antwoord op?

RITMEESTER.

Net zoo, als de landlieden, naar de natuur. De laatste silabe was 'er nog niet uit; of de schermutzeling in myn hairen begon, terstond daarop volgde de vuistbataille, en ik geloof zy duurde nog, waren niet myne moeder en zuster tot secours aangerukt, hierdoor bekwam ik lucht, en retireerde in eene kamer, verschansete my, en toen begon ik te overdenken, wat een heerlyke zaake voor dezen het vuistrecht moge geweest zyn — Twee dagen bleef ik verschanst; de vyand sneed my de pas af, en liet geene *vivres* in: dus moest ik my op discretie overgeeven. Ik rukte met beschreide oogen en eene uitgehongerden maag uit myne verschansing, en gaf my krygsgevangen: na verloop van eenigen tyd kreeg ik myn ontslag. — Voords begon ik nu en dan de meisjes in 't dorp natelooopen; doch de boerenkinkels verstonden geen kortswyl, maar klopten my wakker af, niettegenstaande ik de hoogadelyke zoon van hunnen Landsheer was. Deeze handelwys beviel myn'

myn' vader ook gantsch niet wel. Hy liet my derhalven op een rytuig laaden, en naar mynen oom, zynde een oud generaal voeren. Die oude yfervreeter begon op een geheel anderen toon met my te zingen: geheele dagen lang moest ik exerceeren dat my de ribbe kraakten, en toen ik eens daar tegen redeneeren wilde, liethy my uit waare oomlyke liefde de huid zoodaunig affmeeren, dat ik meende te barsten. Ik begon wyzer te worden, deed myn' pligt. — *hy drinkt.*

POMPF.

Wat zorgen geeven toch de zoonen hunne ouderen!

RITMEESTER.

Alleen maar de studeerende, myn goede man! de anderen kosten niet de helft zoo veel geld, entienmaal minder zorg. Gy, en elk burger kan zyn' zoon het zelfde ambacht leeren dat hy oefent, waardoor hy dien in de arbeidzaame klasfe houdt, en in staat stelt zyn brood veel eerder te kunnen winnen, dan 'tandere kinderen van aanzienlyker ouderen weten te eeten.

POMPF.

Gy hebt op myn ziel gelyk! myne beurs en myn ongenoegen bevestigen de waarheid van uw gezegde. Al hadde ik ook nog tien zoonen, ik zou zeker geen eene meer laten studeeren. Ik betuig u dat ik niet meer weet waar my het hoofd staat. Raad my toch, wat ik doen zal, om achter de rechte waarheid te koomen; gy zyt in alle opzigten een verstandig man.

RITMEESTER.

Het is my lief, dat gy zoo veel vertrouwen op myn oud hoofd stelt. Indien ik een weinigjen verstand heb, zoo heb ik 't de waereld en myn oom te danken, het studeeren zou my even zoo min wys gemaakt hebben als uwen zoon. — Had my myn vader zaaiën, maaiën, ploegen, eggen, houthakken, of mollenvangen laten leeren, dan had ik nog iet of wat gekend, en geweeten, en ondervonden hoe zuur het brood den man wordt, die 't in het zweet zynes aanschyns verdienen moet.
Maar

Maar dit wist ik niet, en trots zynde op de verdiensten myner voorouderen — daar ik toch zelf geene bezat, — beschimpte ik boeren en ambachtslieden. Doch naderhand leerde ik dit nuttig volk eerst kennen, en nu acht ik hen, en elken arbeidzaamen man, van den Minister tot den lastdraager zoo zeer, als ik elken lediglooper verfoeie, al ware hy ook de zoon van Filippus den Koning van Macedonien. Ik zal de zaak overdenken, misfchien vind ik een' balzem voor uwe wonde.

POMPF.

Al ik u dat mogt verzoeken, myn allerlieffte Heer Ritmeester! — maar my schiet iets te binnen. — Myn zoon hoort reeds drie maanden lang de lessen van den Heere Profesfor van Wertheim; in dien tyd kan men wel bespeuren wat 'er in iemand zit. Ik zal by den Heer Profesfor gaan, naar myn' zoon verneemen, en hem vriendelyk om raad vraagen. Hy was my altyd goedgunstig; hy is een alleroprechtst man, zoo oprecht als ik 'er eene kenne. Zegt hy, dat myn zoon niets kan, dan zal ik 't ook gelooven, en spoedig een einde van deze zaak maaken.

RITMEESTER.

Bravo! doe dat! ik zal intusfchen naar 't koffyhuys gaan, en recognosceeren, tabak rooken, en overdenken — wanneer ik goede kondfchap inhaal, en my dunkt dat ik al iets ontdekt hebbe, dan is de vyand geslaagen. Koom, oude broeder! hier is de hand van vriendschap!

POMPF.

He! 'gy drukt myne hand uit 't lid.

Einde van het Eerste Bedryf.

TWEË.

T W E E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N N E E L.

JUFFR. POMPF, POMPF, VRYMOND.

JUFFR. POMPF.

Met u kan men doen wat men wil, gy laat u tot alles bepraaten. Meent ge, dat ik ooit toestaan zal, dat Kaatjen een' burger trouwe, en Willem een ambacht leere? — Neen, in eeuwigheid niet!

VRYMOND.

Mag ik u bidden, volg toch den raad uwer vrienden; houdt uwen zoon in den staat van een ambachtsman, en geef uwe dochter aan geen en anderen, dan aan eenen braaven handwerksman.

JUFFR. POMPF.

Dat moet, en dat zal nooit gebeuren. Hoe? zoude ik voor niet zoo veele kosten gedaan hebben om myne kinderen nobel op te voeden! zoude ik het vergenoegen niet mogen hebben te zien, hoe zy zich van hunne gelyken onderscheiden, en hoe myn zoon nu al by de groote lieden gezien is! zoude ik niet beleeven dat myne dochter eene Mevrouw zal worden? ja zoo goed als eenige andere Mevrouw! zoude ik myne moeite, myne hoop, en 't geluk myner kinderen, zelve doen verydelen. Ja wel! wacht 'er maar op, Heerroom! Zoo als gezegd is: Willem zal Advocaat worden, en Kaatjen met eenen Heer van Adel trouwen.

VRYMOND.

Goed! ik wensch 'er u geluk mee.

TWEEDE TOONEEL.

RITMEESTER, *De Voorigen.*

RITMEESTER.

Altoos in vuur, Juffrouw Pompf! altoos in vuur.

JUFFR. POMPF.

Niet zonder oorzaak; 't is, als of 't eene misdaad ware, zyne kinderen in eenen hooger en staat te willen opbrengen. Waarom zou myn zoon niet zoo wel als een ander Advocaat kunnen worden.

RITMEESTER.

Juffrouw Pompf, deze zaak wordt ernstig, zy verdiend onderzocht te worden. Wy zullen rechttdag houden over uwen zoon, wy zullen uitspraak doen en alsdan kan het vonnis ter uitvoer gebragt worden.

JUFFR. POMPF.

Daar moet ik ook by wezen.

RITMEESTER.

Dat dulden de wetten niet.

JUFFR. POMPF.

Wat! ben ik niet moeder?

RITMEESTER.

Maar als vrouw behoort gy 'er niet by. Wat seldremment! als de wyven ook in de rechtbank zaten, zoude dikwerf de Rechter en zyne medehelpers verblind, menig vonnis verdraaid, of geheel — doch, het zy zoo als 't wil, gy moet weg blyven. Ik zal uwe zaak waarneemen — zy zal wel gaan, omtrent dus: Uw zoon zal of Snyër, of Advocaat worden.

JUFFR. POMPF.

Ik zie al vooruit, hoe weinig het recht by dezen handel gelden zal.

RITMEESTER.

Zyt niet bekommerd; by my moet de gerechtigheid niet geblinddoekt zyn, ik zal, wat my belangt, laat
vry

vry de laser op de partydigheid des rechters smaalen, zoo veel als ze wil, myn rechteramt eerlyk en rechtvaardig waarneemen. Verlaat u op my, heden ben ik in eene rechte goede luim. — My mag van nu af aan geen dropke wyn, geen pyp tabak meer smaaken, als ik onrechtvaardig vonnis stryke. Meer kan ik toch ook niet zeggen.

JUFFR. POMPF.

Doe wat ge wilt. Dit zeg ik u maar vooruit, dat ik nimmer iets toestaan zal, dat enigzins tegen myn voorneemen zou stryden. *binnen.*

DERDE TOONEEL.

RITMEESTER, VRYMOND, POMPF.

RITMEESTER.

W y gaan voor 't welzyn uwer kinderen arbeiden — *Ergo*, in 't geweer myne Heeren! — Alles moet in *forma*, behandeld worden, even als by eener disputatie. De oude Profesfor Grill plag dikwyls te zeggen: dat dit eigentlyk de ziel nunner geleerde twisten was, en wie de *forma* wel verstond, en zich daarby hield, was zeer geleerd. — *Informa* dan! maak u gereed, heeren! de tafel in het midden! — zoo! drie stoelen! — zoo! pen, papier en inkt hebben wy niet noodig, wy verlaaten ons op onze hersenen. — neemt Uwe plaatsfen!

POMPF.

Maar gy moet 'er geen latyn onder mengen, anders versta ik van al dat ge zegt, niet één woord.

RITMEESTER.

Ik ben klaar, *ergo*, draag de zaak voor.

POMPF.

Wat ik met myn' zoon zou kunnen doen, ingeval de Heer Profesfor van Wertheim hem niet bekwaam mogt vinden tot Advocaat.

VRY-

VRYMOND.

Ingeval Hy hem onbekwaam mogt vinden? (*wezig*)
dan deugt hy niet, dan deugt hy in het geheel niet.

POMPF, *driftig*.

Ei! Wat henker! dat moeten wy eerst hooren.

RITMEESTER.

He, he! gy Heeren, in *forma*; in *forma!* — wat
verdoemde krakeelers zyt gedan! — Het is, als of ge
het sneeuwgebergte op uwe hoofden droegt, en nogtans
brandt het vuur van den Vesuvius in uwe oude penfen.
Maak my geen poeha meer — of — *ergo* verder!

POMPF.

Ik denk, als myn zoon tot Advocaat onbekwaam is,
dat hy dan geheimfchryver moest worden.

VRYMOND.

Hy moest dan van te vooren eerst leeren fchryven.

POMPF, *driftig*,

Als Rechtsgeleerde zal hy dat wel kunnen?

VRYMOND.

Latyn? — flegt; Duitsch? — in't geheel niet.

POMPF.

Dat is niet te verdraagen.

RITMEESTER.

He, he! stil! in *forma!* — Uw zoon mag als Ad-
vocaat konnen fchryven: *distinguo*: — hy mag konnen
fchryven, op zyn eigen vuist, en dat het een ander niet
leezen kan, *concedo*; — hy kan fchryven, dat het een
ander kan leezen, *nego totum* — luister! uw zoon kan
maar krasfen, niet fchryven; zyne letters staan zoo ver-
draaid, als of ze half grieksch, en half Chaldeeufch
waren — Doch dat neem ik hem in't geheel niet
kwaalyk, dewyl hy een Rechtsgeleerde is.

POMPF.

Dat zou dan een armzalige Rechtsgeleerde zyn, zoo
hy niet eens kon fchryven? Doch ik geloof evenwel,
dat hy tot een' Notaris of zoo iets gefchikt is, hy zal
dan wel fchryven leeren, hy practifeert immers.

G.

VRY-

VRYMOND.

Ik heb wezenlyk medelyden met u; gy spreekt zoo in 't wild heen, zonder te weeten. —

RITMEESTER.

Wy moeten dat onzen goeden en eerlyken Pompf niet kwaalyk neemen, hy verlaat het niet, dewyl 't zyne zaak niet is. Op de naald, het gaaren, en de schaar, verstaat hy zich goed.

VRYMOND.

Ja wel! maar wat 'er tot een' Notaris gehoord, dat laat zich niet met de el afmeten, myn goede oude man! Het is niet genoeg eenige latynsche woorden te kunnen nabrommen, om op zulk een ampt aanspraak te maaken, even zo min, als eene groote lange knoop-paruik toerykende is, om Profesfor te worden. Zoo was het gebruik onder de ouden, en dat heeft zich verfyud, gelyk onze aangezigten zich verrimpeld hebben. Hier wordt meer toe vereischt dan gy begrypen kunt. Ik heb u dat reeds duizendmaal voorgepredikt, en nog wilt gy 't niet gelooven.

POMPF.

Hoe kan ik gelooven, het geen ik niet weet!

VRYMOND.

Even daarom zult gy naar vrienden luisteren, die 't goed met u meenen. Wy spreken u toe als eerlyke lieden, myn goede Pompf!

RITMEESTER.

Noch myn, noch Vrymonds raad kan u in geenet deele verdacht voorkoomen. Hoe meenig een zou 'er veel om geeven. dat hy vrienden hadde, die oprecht genoeg waren, hem de waarheid, zoo openhartig in het aangezicht te zeggen, als wy u doen: Leer uwen zoon uw handwerk!

VRYMOND.

Dat is het éénigste, wat hy doen kan als een verstandig man en als vader die verpligt is, voor het geluk zynner kinderen te zorgen; het éénigste, wat hy doen moet.

POMPF.

POMPF.

Doen moet! wie kan my daar toe dwingen?

VRYMOND.

De reden, en wanneer die ontbreekt, de noodzaaklykheid; of uw hooggeleerde zoon zal een ellendige kactel worden.

POMPF.

Dat verhoede de hemel.

RITMEESTER.

Ik heb deze zaake overdacht, over woogen, afgemeten, en ontleed; ik mag ze keeren en draaien zoo als ik wil, ik zie en ondervind altyd dat uw zoon tot niets beter deugt dan tot een' snyder.

POMPF.

Maar moet het dan juist een snyer zyn?

VRYMOND.

Wat was uw vader?

POMPF.

Een Kleedermaaker en een braaf man.

RITMEESTER.

Een braaf man?

POMPF.

Ja, waarachtig! dat was hy. Wy waren met ons vyven, en alle vyf Jongens; en alle vyf moesten wy Kleedermaakers worden.

VRYMOND.

Wat was uw grootvader?

POMPF.

Ook een Kleedermaaker en even zoo een braaf man als myn vader. — Zoo veel ik uit het verhaal van myn vader weet, zoo waren myne over-bet-oud-over-grootvaders altemaal Kleedermaakers geweest.

RITMEESTER.

Wat duivel maalt u dan in den kop uwen zoon uit eene hencie te stooten, die al eenige honderd jaaren met een gelukkig gevolg snydert, en welke de naald als aan-gebooren is?

VRYMOND.

De dwaaze hoogmoed van zyne vrouw, die haaren zoon gaarne eenen Gestrengen Weledelgebooren heere zag.

RITMEESTER.

Ei wat drommel! laat die grillen vaaren!

VIERDE TOONEEL.

JUFFR. POMPF, EEN SCHRYVER *van den Heere Profesfor van Wertheim, De Voorigen.*

JUFFR. POMPF.

Hier is een Heer van den Heere Profesfor van Wertheim.

POMPF.

Uw onderdaanige dienaar.

SCHRYVER.

Uw dienaar myn Heer! De Heer Hofraad van Wertheim laat u groeten; het doet hem leed, dat hy u niet zelf heeft kunnen spreken; hy laat u derhalven zeggen, dat uwe vrienden in de bewuste zaak gantsch niet kwalik hebben geoordeeld, zoo gy nog nader onderrichting wildt hebben, zoo kunt gy nog heden zelf by hem koomen, wat uur dat ge wilt, hy is altyd te spreken.

POMPF.

Ik laat den Heere Hofraad myn' onderdanigsten dienst aanbieden: my is zeer veel aan deze zaak gelegen, zoo dat ik gaarne de zuivere waarheid wenschte te weeten; ik zal daarom zelf Zyn Ed. koomen opwachten. — U myn Heer, ben ik wel verpligt voor uwe moeite.

SCHRYVER

Ik zal de boodschap doen. Uw dienaar.

(hy gaat heen, Juffr. Pompf geleid hem uit.)

V T F D E T O O N E E L.

POMPF, RITMEESTER, VRYMOND.

• RITMEESTER.

Nu zal zich de knoop wel haast ontwarren. Die man spreekt als een Orakel.

POMPF.

Juist als of Vrymond sprak.

VRYMOND.

Gy ongeloovige man! de Heer van Wertheim is uw Godspraak, en nogthans gelooft gy Hem niet.

POMPF.

Ik zal gelooven, dat Hy my zal zeggen, en daarom zal ik hem zelf gaan spreken. En zoo lang zal ik alle hoop nog niet opgeeven.

RITMEESTER.

Hoop, dat uw zoon knecht, baas, en eindelyk nog gildemeester worden kan. Het gildemeesterschap by uw gild is ook wel eene aanzienlyke bediening.

POMPF.

Ik beken myn zwak, en evenwel kan ik nog zoo ras geen besluit neemen.

RITMEESTER.

Baas Pompf! my, als ik in uwe plaats was, zoude het gantsch niet zwaar vallen Een goed pak slagen — rykelyk toegemeeten, zoude uwes zoons ontslag van zynen zoo lofelyk betoonden twaalfjaarigen vlyt op de Schoulen — en de naald het teeken zyuer toekomstende bestemming zyn, en dat nog heden, en met koelen bloede. Een arbeidzaame ambachtsman, een goed huisvader, een man die den staat ondersteunt, en zoonen geeft tot deszelfs verdediging, kortom een braaf burger, is den Koning, den Staat, ja zyne medeburgeren, altyd een waardig man, veel waardiger, dan meenig hoveling, dien men slechts om den tytel, veel waardiger dan meenig

Doctor, welken men alleen om den knoopruik kan waardeeren.

VRYMOND.

Dat is op myn eer de waarheid.

POMPF.

Heer Ritmeester! God heeft myn^e moeite en mynen arbeid gezegend, ik heb een vermogen vergaderd, dat ik met myne vrouw en kinderen met een gerust gemoed genieten kan. Ik zal 'er evenwel nog eenige kosten aan besteeden om myn' zoon iets te doen worden, dat my verheugt. Gy ziet, hoe weinig ik voor myn geld vorder. — Zou hy dan niet bekwaam zyn tot Soldaat?

RITMEESTER.

Als hy 't niet is, zoo kan hy 't worden. Deze inval is zoo kwaad niet, ik verwonder my, dat die niet eerder in myne hersenen dan in de uwe is opgekoomen. Hm, hm! dat zou kunnegaan. Ik weet niet of ik het origineele, en uw zoon de kopie is, of ik de kopie, en uw zoon het origineel is? doch ik moet echter het origineel zyn, om dat ik ouder ben. Nooit hebt gy iets zoo welgelykende gezien. — Ik twyffel gantsch niet aan de geneezing van uwen zoon. In den militairen stand is alles zeer klaar en begrypelyk. Men begint met dan wat minder, dan weêr wat meer te vloeken, naar dat de omstandigheden vereisfchen, en wel rasch komt een man achter op, met kostelyke rottingolie, die zyne discipelen in weinige minuten meer weetenschap in hun lichaam smeert, dan de Profesforen op de hooge schoulen in een gantsch half jaar konnen inschreeuwen, al schreeuwden ze ook dat hen de keel barstte. — *probatum est!*

VRYMOND.

Deze leerwys is beter dan de Aristotelische.

RITMEESTER.

En zy heeft ook meer verstandige mannen voordgebracht.

POMPF.

POMPF.

Zou't gy de goedheid wel willen hebben mynen zoon te ondertasten, of hy ook lust daartoe heeft; want dwingen zou ik hem niet gaarne.

RITMEESTER.

Daar doet gy welaan Ik zal het doeu, Baas Pompf, met zulk eene hartelykheid, als of ik het vaderlyk hart zelf bezat.

POMPF.

Ik zal my op u verlaaten, myn Heer! intusfchen zal ik den Heere Profesfor myn opwachting gaan maaken. *binnen.*

VRYMOND.

En ik zal u met hem alléén laten, op dat gy zyn nieuw besluit kunt ten uitvoer brengen. *binnen.*

Z E S D E T O O N E E L.

RITMEESTER, *alleen.*

Een dierbaare naam — Vader! — wat klinkt hy schoon! — maar — wat maakt hy dikwyls het hoofd baloorig! doch, het geldt den eenen zoo wel als den anderen Elk vader heeft zorgen, om dat hy vader is; die het voordeel geniet, moet ook den last draagen. — Regt zoo!

Z E V E N D E T O O N E E L.

RITMEESTER, KAATJEN.

KAATJEN.

Willem zal zooaanstonds komen, Heer Ritmeester!

RITMEESTER.

Zyt gy Courier?

KAATJEN.

Op bevel van myn' Heer vader.

RITMEESTER.

Zeer wel.

C 4.

KAAT.

KAATJEN.

Ik weet van daag niet, hoe ik het heb; ik ben gantsch niet wel; ik ben zoo bang aan myn hart, dat ik het niet zeggen kan. Daar staat my 't een of 't ander te gebeuren; als 't toch maar geen ongeluk is.

RITMEESTER.

Het ongeluk heeft ontzag voor zulk een schoon meisje als gy zyt! — Gelukkig zult ge zyn.

KAATJEN.

De Hemel geeve het. — Daar komt Willem al. Hoe neêrflagtig is hy!

ACHTSTE TOONEEL.

WILLEM, *de Voorigen.*

RITMEESTER.

Ha! welkoom myn goede jonge heer! — Hoe ziet ge zoo droefgeestig? Wat scheelt 'er aan? een jong mensch, zo als gy, die eerst begint te leeven moet altyd vrolyk zyn. Toen ik van uwe jaaren was, was ik altyd leevendig, en lustig, vol vuur, dat ik alleen de gantsche waereld het onderste boven gehaald zou hebben — ja, waarachtig! vol vuur, als een smeltoven — Zoo moet gy ook zyn' wanneer gy Soldaat wildt worden.

WILLEM.

Ik? Soldaat?

RITMEESTER.

Zoo zeggen zy, dat ge daar zin in hebt; — en gy zoudt waarachtig wel doen. Tot Advocaat zyt gy doch niet bekwaam, en tot eene andere bediening even zoo min. Maar nadien nu het vooroordeel zoo wil, dat men iets zyn moet, zoo denk ik dat dit nog het best voor u zyn zoude, dat gy Soldaat wierdt. Hebt gy 'er moeds genoeg toe?

WILLEM.

O Ja! waarom niet?

RIT

RITMEESTER.

Goed zoo; uw vader wil 'er geld aanbesteeden, en zoo kunt gy avanceeren.

KAATJEN.

Regt zoo, lieve broeder! zoo dikwyls gy als officier op de wacht zult trekken, zal ik naar de parade gaan kyken. Ik ben 'er al bly om. De montering zal u allerliefst staan.

RITMEESTER.

Heer Willem, om u te doen zien hoe zeer ik uw vriend ben, zoo zal ik u eene korte beschryving van het Soldaaten-leeven geeven; het is billyk dat gy het goede en ook het kwaade van eenen staat weet, al eer gy u aan denzelven overgeeft.

KAATJEN.

o Ja, Heer Ritmeester! dat zal goed wezen.

RITMEESTER.

Stellen wy dan: — het goede van dien is, eer, achting, dankbaarheid van het vaderland, de zegen der beschermende burgeren, en roem by de nakomelingschap. Wilt gy dit verstandig by u zelven overdenken, dan zult gy gewaar worden, hoe veel aangenaams daar in gelegen zy. Hier toe kont gy niet koomen, dan door dapperheid en heldenmoed, door veele moeielykheden en door een meenigte levensgevaaren. — De vyanden dringen in het vaderland. — De vorst voert zyn heir tegen dezelve aan. Hy trekt meê — ouders nabestaanden en vrienden laat hy achter. Hy beklimt bergen, doorkruist dalen, doorwaadt moerasfen. De zon verbrant hem zyn' nek, de regen dringt door tot op zyne huid, of hy verstyft door de koude. Hy kooft in 't leger; half gaar gekookt vleesch en halfgebakken zwart brood is zyne kost, poelwater zyn drank, en deaarde zyn bedde. — Het proviant wordt door den vyand genoomen; hy lydt eenige dagen gebrek; — Men wordt aangevallen, het vuuren neemt een begin; hemel en aarde dreunen; rook en stof verdaisteren de zon;

de kogels vliegen als of zy uit de wolken regenden, en verspreiden den dood en de verschrikking, de velden stroomen van het bloed der gesneuvelden; en veele duizenden van lyken liggen vermiinkt onder malkanderen, en bedekken de aarde: — het slagten heeft een einde. Hy is gevangen, of ligt onder de dooden op het slagveld, of is gevlugt met eenige wonden, of verblyd zich zonder eenig lefsel, met de overwinnaaren, en scherpt zyne wapenen tegen een nieuw gevecht; even als eene hongerige leeuw zyne tanden en klaauwen wet, wanneer hy eene kudde schaapen wil aanvallen en verscheuren. — is dit ten einde, hy begint al weér van vooren af aan, en zoo duurt dat gestadig voort. Dit is het lot van een' Soldaat: — hoe behaagt het u?

K A A T J E N.

En zou myn broeder ook honger en gebrek moeten lyden?

RITMEESTER.

Wel, neen! voor hem zal men kiekens braaden. — Nu, jonge held, spreek!

WILLEM, *bevyende*.

Ik zie, dat ik — tot Soldaat, — niet — geboren ben, en ik geloof, — dat dit onvermydelyk noodig is, om een goed Soldaat te zyn, en — menschen te vermoorden.

RITMEESTER.

Dat wil dan zoo veel zeggen. als dat gy geen hart hebt, dat gy sehroomt voor 't Soldaatenbrood, dewyl gy gewend zyt, u aan den disch van uwen vader met wat meer gemak te mesten, lange nachten door op zachte veeren bedden te liggen ronken, den dag met wisselende vermaaken op kosten van uws vaders beurs te verslenteren, of mischien ook wel by een meisjen met zuchten door te brengen, niet waar?

WILLEM.

Neen, dat niet! maar ik ben nog te jong tot zulke moeielykheden.

RIT-

RITMEESTER.

Moeielykheden! Ja, Ja! zoo zyn die Heertjens, de moeielykheden schrikken hen af. — Wat dit en dat! wat schynt u moeielyk? — is het de kost? dat is onmooglyk! De veldkost is de gezondite, die my bekend is, ik zouze op myn ziel nog tegen geene vorsten tafel willen verruilen. Ik at myn stuk vleesch uit myne vuist, kaaude 'er een stuk legerbrood by, een teug water toe, somtyds ook een slokjen brandewyn, smookte een pyp tabak, lag my neder op den grond, sliep, en den anderen morgen; was ik als nieuw gebooren, gezond en sterk, dat ik met den duivel zou hebben kunnen plukharen — Zyt ge bang om te vechten? — wat reden? hebt ge niet een snaphaan om te schieten, een' sabel om te houwen, en twee vuisten om toe te slaan? — En al verliest ge al eens den neus, een oor, een arm, een been, wat is 'er aan gelegen? — Is 't niet loflyker met een houten been langs de straat te huppelen, en den naam van een' wakker man op uwen rug meê te draagen, dan met twee goede beenen een nuttelooze straatflyper te zyn? — En genoomen, op dat ik u ook het allerergste zegge, dat u zou kunnen gebeuren, een kanonkogel nam u al eens den kop meê; wat verliest ge daarby? — niets, dan maar een slegten kop. Hy moest doch eens sterven! Is 't derhalven niet beter, onder het vuur van kanonnen en musketten en een klinkend gespeel vrolyk en gezwind op de plaats te sneuvelen, dan zich op het bed door een' kwakzalver langzaam te laten dood martelen? he, zeg, wat dunkt u?

WILLEM.

My dunkt, dat dat altemaal heel aartig kan wezen, maar desniettegenstaande geloof ik, dat ik — tot Soldaat in het geheel niet zou deugen.

RITMEESTER.

Dan wilt gy geen Soldaat worden?

WILLEM.

Neen, neen, om, om 's hemels wille, neen!

RIT.

RITMEESTER.

Bravo! dat is manhaftig gesproken. — Ik beklaag u.
KAATJEN.

Beklaagen? — Neem my niet kwaalyk, myn Heer Ritmeester! myn broeder heeft groot gelyk. — Waarom zou hy honger en gebrek lyden, zich laten vangen, kreupel hakken, of mors dood laten schieten? — Vader bezit nog vermogen genoeg, om hem te huis brood te geeven.

RITMEESTER.

o Benydenswaardige vader! die het geluk hebt uw zoontjen in uwen schoot te kunnen troetelen, en zien, hoe zyn jonge veel beloovende vette buik by den dag aangroeit! — Meentge dan, dat men de Soldaten slechts weg voert, om hen zoo maar dood te laten slaan! — Ik ben al veertig jaar Soldaat, ik heb meer dan honderdmaal gevochten, en leef evenwel nog.

WILLEM.

Dat is een geluk voor u. Maar veele duizenden hebben naast u in 't gras gebeeten.

RITMEESTER.

Ja, wel! gy byt liever in taarten en pastyën, niet waar? Gy zyt indedaad een dapper Jongman!

KAATJEN.

Ei! wat is dat, Heer Ritmeester! wat hoeft gy hem Soldaat te maaken, daar hy by zyn vader een beter leeven heeft.

WILLEM.

Och! laat hem maar praaten Zuster! ik denk 'er 't myn val.

*hy wil heen gaan.*RITMEESTER, *houdt hem vast.*

Halt! — waar wilt gy heen? — deferteeeren? — blyf staan! — Gy hebt dan geen lust tot het Soldaaten leeven, om dat gy, gelyk ge zegt, daartoe niet gebooren zyt? — goed! — maar nu de kaart eens omgekeert, liet gy u wel vraagen waarom gy geen snyder wilde worden, daar gy 'er echter toe gebooren schynt te zyn?

KAAT-

K A A T J E N.

Zeker! waarom niet maar een snyder! wat voor praat!

RITMEESTER.

Altyd de eenvoudigste. De zoon treedt in de voetstappen zyn's vaders, juist niet altoos, nogtans meestentyd, en alleen de dwaaze begeerte der ouderen, om iets groots van hunne zoonen te maaken, is oorzaak, dat de zoon uit zyn kring raakt. Daar wordthy duizelig, koomt op dwaal wegen, struikelt, valt, en blyft in 't slyk leggen. — Wat besluit gy?

WILLEM.

Al wat gy wilt, maar dwing my niet om Soldaat te worden.

RITMEESTER.

Neen, op myn eer, dat heb ik niet voor. Ik wil myn geweeten niet bezwaaren, dewyl ik weet, dat dwang nooit goed is — Fritz! zei eens een bakker, by welchen ik in kwartier lag, tot zyn' zoon: Gy zyt een sterke dikke vette jonge, uw buik kan nog groeiën, gy moet studeeren, met den tyd kunt gy Raadsheer worden. — Fritz wilde 'er zich tegen aan kanten, kreeg slagen en begon te studeeren; maar stierf welhaast van hartzeer, dewyl hy gaarne een bierbrouwer wilde worden. Jammer was 't van den kaerel! hy had kostelyk bier gebrouwen — Zoo kan 't u ook gaan, als men u dwong, en aan u was zeer veel gelegen; gy moet tot vreugd van uwe ouderen nog lang leeven.

K A A T J E N.

Dat zal hy, dat zal hy zeker, Heer Ritmeester! Doch, wat doen wy hier, broeder? laaten wy gaan, op dat wy den Heer Ritmeester niet verder gelegenheid geven, zich met ons te vermaaken, en ons voor de gek te houden. Koom broeder! gaan wy. Uw dienaressé Heer Ritmeester!

WILLEM.

Myn Heer! hebt ge eenen rekrutt noodig, zoo moet gy hem by my niet zoeken. NE-

RITMEESTER, SPORNVELD.

RITMEESTER.

Ha! ha! ha! een hupsch borsjen. Wel nu! zoogaat het, als ouders zo zeer op hunne kinderen verzot zyn. Gy goede baas Pompf! veel geluks met uwe opvoeding? — Wie koomt daar aan? Spornveld (*tegen Spornveld die zyn hoofd vreesachtig in 't vertrek steekt en rond ziet.*) Koom maar hier; Jonker, koom maar binnen! wien zoekt ge? — kont gy niet spreken, — of heb ik u dezen morgen zoo zeer afgelchrikt!

SPORNVELD.

Och neen! gantsch niet, gantsch niet, uw dienaar myn Heer Ritmeester!

RITMEESTER.

Welkoom, Heer van — Spornveld, niet waar?

SPORNVELD.

Tot uwen dienst, myn Heer! —

RITMEESTER.

Zoo, zeker?

SPORNVELD.

Twyfelt gy daar aan?

RITMEESTER.

Ja, daar heb ik myne bedenklikheid tegen, ik ben een man, die gaarne in alles het zekere zou willen weten — doch dat daar gelaaten! Zult gy niet verlegen zyn, wanneer ik u vraag, wat eigenlyk uwe verrichting is, in dit huis?

SPORNVELD.

Het zal nu haast geen geheim meer zyn — maar om u te dienen, — ik zal met Kaatjen trouwen.

RITMEESTER.

Wat ge zegt! de dochter van Pompf den kleërmaakers baas? Een Edelman — die zyt gy immers, gelyk ge

ge zegt — een's snyders dochter? Ik weet niet, waar-
over ik my meer moet verwonderen, dat des snyders
dochter een' Edelman — dan dat de edelman een sny-
ders dochter trouwt?

SPORNVELD.

Kartjen is een lief meisje, en —

RITMEESTER.

En krygt een lief huwelyksgoed, en dat lokt dikwyls
gelukzoekers — ha! daar komt uw heer schoonva-
der — Welkoom, welkoom baas Pompf!

T I E N D E T O O N E E L.

POMPF, MARTYN, *De Voorigen.*

De klucht zal nu haast ten eind loopen.

POMPF.

RITMEESTER.

Dat zal goed zyn, doch hier (*wyst op Spornveld*) be-
gint eene andere.

POMPF.

Hoe zoo? (*tegen Spornveld.*) Uw onderdaanige die-
naar, myn Heer! Wat is 'er van uw dienſt?

RITMEESTER.

Deze Heer, — is een Edelman, de Hoogedele Heer
van Spornveld, en wil een kalant van u worden.

POMPF.

Hoogedele Heer, ik ben volkomen tot uw dienſt,
uwe Hoogedele Heer geeft zich de moeite by my te koo-
men, daar 't myn pligt is by uwe Hoogedele Heer —

RITMEESTER.

o Deze Hoogedele Heer treedt zo hoog niet, hy is
een van die, die zich nu en dan wat verneederen, om
by eerlyke burgers crediet te zoeken.

POMPF.

Wel zoo! kent gy hem dan, Heer Ritmeester?

RIT-

RITMEESTER.

Ik denk van ja, misfchien beter dan hem lief zal zyn. Dan tot de zaak. (*tegen Spornveld*) Nu, jonker van Spornveld! doe uw voorstel, — of zal ik het doen!

SPORNVELD.

Myn Heer (*tegen Pomph*) kan ik alleen met u spreken.

RITMEESTER.

Ei wat! daar ik het geheim al weet, waarom zoudt ge dan in myn byzyn uw voorflag niet kunnen doen? baas Pomph is myn goede vriend — Wel nu spreek op!

POMPF, *tegen Spornveld, die zeer verlegen is.*

Hoogedele Heer! waarmede kan ik u dienen?

RITMEESTER.

Dewyl hy niet wil spreken, zal ik 't u zeggen Zy-
ne brieven van Adeldom hebben gaten gekreegen, en die
zou baas Pomph toenaaijen

POMPF.

Gy boert zoo wat met my, Heer Ritmeester!

RITMEESTER, *tegen Spornveld.*

Niet waar Heer van ..

SPORNVELD.

Myn Heer! uw' scherts gaat wat te ver.

RITMEESTER.

Welaan dan, zonder kortswyl, vriend Pomph! hy
zou uwe dochter gaarne willen trouwen.

POMPF.

Zoo, nog al beter! (*tegen Spornveld.*) Hoogedel Heer!
neem het hem niet kwaalyk, hy is dat zoo gewend met
my te jokken, en ik hoor het gaarne van hem.

SPORNVELD.

Neen, Heer Pomph! wat myn heer Ritmeester hier
zegt, is geen kortswyl. Ik ben in dedaad hier om uwe
dochter tot myne gemaalin te verzoeken.

POMPF, *verbaasd.*

Hoogedel Heer! myne dochter?

RITMEESTER.

Ha, daar kooft het 'er eindlyk uit.

SPORN-

SPORNVELD.

Zonder complimenten, myn Heer Pompf! uwe dochter behaagt my, en ik wil trouwen naar myn' smaak.

POMPF.

Maar, Hoogedel Heer! neem het my niet kwalyk, uwe staat en omftandigheden zyn my niet bekend, en ik kan myne dochter niet meer dan agtien of twintig duizend guldens meé ten huwelyk geeven, ik weet dus niet. —

SPORNVELD

Dat is genoeg om ons huwelyk tot stand te brengen. Na den dood van myn' vader, die zeer hoog van jaaren, en haast afgeleefd is, valt my een groot vermogen te beurt.

POMPF.

Uwe Hoogedelheid bezit intusfchen een voordeelig ampt?

SPORNVELD.

Ik heb de toezegging van het cerfte dat 'er open valt.

POMPF.

Maar zal uwe familie daar ook genoeg in neemen, wanneer gy met eene perfoon beneden uwe rang trouwt?

SPORNVELD.

Gelyk gezegd is, ik trouw naar myn' smaak, en ik floor 'er my weinig aan, wat myne familie 'er van zeggen zal. Zekerlyk zullen zy vreemd opkyken en geweld maaken. Maar ik stel het voldoen van de hevige liefde die ik uwe dochter toedraage, verre boven het vooroordeel.

RITMEESTER.

En de twintig duizend guldens huwelyksgoed zyn ook een sterke grond tegen dit vooroordeel, niet waar? — Gy verdoemde kaerel, de zaak moet niet verder gaan. Braave burgers moet men zoo niet bedriegen.

SPORNVELD.

Myn Heer! gy wordt hoe langer hoe beledigender.

RITMEESTER.

En gy hoe langer hoe onbefchaamder. Gy zoudt uit eene adelyke familie zyn? Gy hadt toezegging op een voordeelig ampt?

D

SPORN-

SPORNVELD.

Wat bemoeit gy u met zaaken, die u niet aangaan?

RITMEESTER.

Niet aangaan? het gaat ieder eerlyk man aan, wanneer een Ichurk zich verifout de luiden met leugens om den tun te leiden.

POMPF.

Kent gy hem dan, Heer Ritmeester?

RITMEESTER.

Of ik hem kenne?

SPORNVELD.

Myn Heer Pompf! ik zal u op een' anderentyd wel fpreeken.

RITMEESTER.

Staa, kaerel! blyven moet ge, niet van deze plaats, of ge zult me eerst dezen eerlyken man bekennen, dat gy een bedrieger zyt. — Nu! zonder talmen! of ik zal myn degen.....

SPORNVELD.

Nu, nu, nu, wat geduld! — Ik zie dat het geluk my niet dient. Myn Heer Pompf! ik verzoek u om vergiffenis, ik ben geen Heer van....

POMPF.

Wat zyt ge dan?

RITMEESTER.

Nu, zeg op! kent gy den Majoor Brommer?

SPORNVELD.

Ja, dien ken ik; ik ben met hem herwaards gekomen.

RITMEESTER.

Als wat? als reisgezel, of als — nu, zult ge niet fpreken?

SPORNVELD.

Als fri.....

RITMEESTER.

Nu!

SPORNVELD.

Als frifeerder.

POMPF.

Zoo, zoo!

RIT

RITMEESTER.

Dat is niet waar. Ziet eens! de kaerel schaamt zich te zyn, wat hy is. Gezwind! gezwind maar! zeg, wat is uw ambacht?

SPORNVELD.

Een Sn.. Snyder, met verlof.

RITMEESTER.

Daar hebben wy eindelyk den Heer van Snyderveld.

POMPF.

Hoe? schaamt gy u over uw handwerk, en bedient gy u van het ambacht eenes bedriegers? waarom loochend gy, dat gy een kleërmaaker zyt, kyk, ik ben een kleërmaaker en een eerlyk man! dat is het regte handwerk, zonder 't welk ook de Heer van Spornveld een schurk is. Waarom schaamt gy u een Snyder te zyn?

SPORNVELD.

Heer Baas! ik bid u en het gantsche loflyke gilde om vergiffenis. Ik ben nimmer een bedrieger geweest. Ik zal u alle myne getuigschriften en myne afscheidsbrieven toonen; gy zult zien dat ik my altyd, en overal eerlyk en stil heb gedraagen.

POMPF.

Waarom verftout gy u dan my voor den gek te houden, en u in mynhuis voor een' Edelman uit te geven?

SPORNVELD.

Staa my toe, u de geheele omftandigheid te verhaalen. Niemand is daar de oorzaak van, dan uw eigen zoon.

POMPF.

Myn zoon?

SPORNVELD.

Ja hy: Ik wierd hier in 't Koffyhu's met hem bekend. Wy speelden dikwyls met elkanderen op het billard. Hy wierd my eindelyk, deels door speelen, doch mees-
tendeels door hem nu en dan geld te schieten, vyftig dukaaten schuldig. Ik eischte slechts het geleende geld van hem terug: maar hy kon my niet betaalen. Einde-
lyk deedt hy my den voorflag, my by zyne zuster be-

kend te maaken, en beloofde my het zoo ver te zullen brengen, dat zy met my trouwen zoude. Ik dacht, en ik zei by my zelven: gy zyt een snyder, het zal immers geen misdaad zyn, waneer ge u met uw's gelyken inlaat. Ik kwam aan 't huis, werd vriendelyk ontvangen. Uw zoon gaf my uit voor een' groot Heer; hy zei dat dit het beste middel ware zyne moeder en zuster intemen.

POMPF.

Myn zoon? gy aartschelm! gy — wacht maar, gy nietswaardige advocaat!

SPORNVELD.

Gy ziet dat ik zoo strafwaardig niet ben, als ik schyne.

POMPF.

Myn Heer Ritmeester! gy hebt hem dan gekend; waarom doch ontdekte gy my dat niet ten eersten?

RITMEESTER.

Ik wilde slechts eene korte klucht met hem speelen, en u daarmee een weinig vermaaken.

POMPF.

Maar kunt gy my ook eene zekere onderrichting van hem geeven, dat hy, als hy ophoudteen groot Heer te zyn, nochtans een eerlyk kaerel is?

RITMEESTER.

Ik hoorde hem anders van den Heer Majoor Brommer altyd als een' bekwaam en naarstig Jongman pryzen.

SPORNVELD.

Ik ben dezoon van Naald door, kleermakersbaas te Praag.

POMPF.

Baas Naald door zyn zoon? zoo, zoo! dien ken ik zeer wel, wy hebben met elkanderen gereisd en lang met malkaer op ééne winkel gewerkt. Hy is een braaf man! verstaat gy uw ambacht wel, Jongman?

SPORNVELD.

Heel goed, en ben volkoomen in staat de proef te doen, in tegenwoordigheid van alle baazen en knechten, wanneer zy 't maar verlangen.

POMPF.

POMPF.

Wacht maar! — mag u myne dochter wéllyden?

SPORNVELD.

Als heer van Spornveld voorzeker — maar als snyder.

POMPF.

Zwyg met die malle praat. Heb wat geduld! blyf hier! Ik zal — ja — myne vrouw en dochter zullen haar verdienden loon krygen, en myn wyf! — zal van spyt uit haar vel springen Heer Ritmeester! wat dunkt 'er u van? — (*luistert hem iets in 't oor.*)

RITMEESTER.

By myn ziel! dat zou schoon zyn. By weêr en wind! doe dat, baas Pompf!

POMPF, *tegen Spornveld.*

Hoor vryër! Ik kan uw geluk als kleërmaaker veel beter bevorderen, dan, wanneer gy een Edelman waart. Gy zult myne dochter hebben, ik zal u in de dingen helpen, onder deze voorwaarde nochtans, dat gy de proef doet van uw ambacht, zoo als ik 't van u zal begeeren.

SPORNVELD.

Ik geef u myn woord, dat ik alles doen zal zoo als gy 't zult willen hebben.

POMPF.

Dat zal ik dan zien. (*Hy roept Martyn*) Ho! Martyn!

SPORNVELD.

Maar ik vrees, dat uwe dochter my niet zal willen hebben, als zy hoort, dat ik naald en draad in myn wapen voer.

POMPF.

Laat my daar voor zorgen.

MARTYN.

Wat belijft u, baas.

POMPF.

Breng dat kamizool hier, dat ik onderhanden heb, en naalden en garen.

MARTYN.

De schaar ook?

D 2

POMPF.

POMPF.

Ja wel, de schar; en alles — en zeg tegen myne vrouw dat zy eens hier moet koomen.

MARTYN.

De Heer Vrymond is by haar.

POMPF.

Dat is goed! zeg dat ik hem laat verzoeken, dat hy meê koomt. Maar breng eerst naalden en gaaren, en hetgeen ik u gezegd heb.

MARTYN.

Kamizool, schar, naald en gaaren — aanstonds
baas! binnen.

RITMEESTER.

Dat zal hier op een ysfelyke *executie* los gaan, naar ik kan merken. Zal de Heer van Spornveld wel hart genoeg bezitten die door te staan?

POMPF.

Als hy niet gaarne wil, dwingen zal ik hem niet.

SPORNVELD.

Zoo als ik gezegd heb, ik doe myne proef voor het geheele gilde.

POMPF.

Het zal u niet berouwen. Doch laat vooral niet blyken, dat gy myn handwerksgenoot zyt, tot dat ik 't zelf zal zeggen. Heer Ritmeester! gy zult 'er getuige van zyn! verlaat hy zyn handwerk wel, en schaamt hy zich niet....

E L F D E T O O N E E L.

JUFFR POMPF, MARTYN, *de Voorigen.*

JUFFR. POMPF.

Uwe onderdaanigste dienaressé, myn Heer van Spornveld! waarom doet gy my dan de eer niet my op myne kamer een bezoek te geeven?

POMPF.

POMPF.

Dat is evenveel, of hy u of my deze eer doet.

MARTYN.

Eas! hier hebt ge schaar, naalden, garen, en daar hebt ge ook 't kamizool.

JUFFR. POMPF.

Wat wilje hier met dat tuig doen? scheerje! pakjeweg!

MARTYN.

De baas heeft het my bevolen.

JUFFR. POMPF, *stil tegen Pompf.*

Wat krygt ge in uw' hersenen? in 't byzyn van den Heer van Spornveld — (*tegen Martyn*) voord! trek af met al uw tuig!

POMPF.

Ei, wat is dat hier! laat my begaan! (*tegen Martyn*) leg 't daar op de tafel neer. Die Hoogedele Heer weet immers, dat ik een snyder ben, en zal 't my niet kwaalyk neemen. (*Martyn legt het neder, en gaat heen.*)

JUFFR. POMPF, *stil tegen Pompf.*

Gy moet 't dan altyd zelf uitschreeuwen, dat gy een — zyt! Daar is by u niet de minste eerezucht. Gy weet niet, wat nadeel dat ons en onze kinderen doet.

POMPF.

Hebt ge 't verstand verlooren! wie duivel zal by my kleeren laten maaken, als ik niet zeg, dat ik een sny — (*Juffr. Pompf houdt hem de hand voor zyn' mond.*) sny — der ben?

JUFFR. POMPF.

Hoor hier hartjen! ik moetje maar zeggen, deze Heer (*zy wylt op Spornveld*) bemint onze dochter, hy zal haar trouwen, en dan word zy Mevrouw, maar als gy altyd...

POMPF.

Gy zegt my niets nieuws, ik weet het alles, en wy beiden zyn 't reeds eens, het kooft nu maar alleen nog op u aan, dan is onze dochter eene —

JUFFR. POMPF.

Mevrouw? Ô myn liefste man! (*tegen Spornveld*) en

gy myn tederstbeminden Heer schoonzoon! Ik zal zoo gaan, en Mevrouw myne dochter, uwe aanstaande ge-
maalin roepen: (*zy gaat heen, en keert weêrom*) Gy myn
dierbaarste schoonzoon! (*gaat schielyk naar binnen.*)

RITMEESTER.

Ha, ha, ha! Meester Pompf, wacht, gy zult heb-
ben van uw vrouw, voor de poets die gy haar speelt.

SPORNVELD.

Baas! ik begin al bang te worden, als ik my het eind
voorstelle.

RITMEESTER.

Gy kunt maar oppassen, dat zy u de oogen niet uit
het hoofd krabt.

POMPF.

Wees daar niet bang voor, en speel maar gerust den
Heer van Spornveld, zoo lang, tot dat ik u als snyder
zal doen te voorschyn treden. Stil maar! daar koo-
men zy al.

JUFFR. POMPF, *brengt haare dochter
blymoedig naar binnen.*

Koom; koom, myn lief kind! zie daar! uw bruide-
gom, de Hoog-edele Heer van Spornveld wacht reeds
op u, geef hem uwe hand, leeft gelukkig, en de he-
mel zegene u, tot myne vreugd, met veele jonge
Heeren en Freulens van Spornveld!

KAA TJEN.

Geeft gy uwe toestemming ook, Heer Vader?

JUFFR. POMPF.

Foei! niet meer Heer vader — (*billetjes aan 't oor*)
Heer papa moet ge voortaan zeggen.

POMPF.

Deeze Heer heeft u aan my gevraagd, en ik geef
myne toestemming. Ik wil niet hoopen dat hy zyn
woord weêr terug zal trekken, Myn Heer Ritmees-
ter is getuige.

RITMEESTER.

Dat zou op myn ziel niet adelyk gedaan zyn.

KAA T.

KAATJEN, *die van haar moeder aangestooten wordt om Spornveld de hand te geeven, tegen Spornveld.*

Hier, ontfang myne hand, en met deze de verzekering, dat ik u voor de eer, die gy my door uwe verbindtenis aandoet, myn leevenlang allertederst zal beminnen.

SPORNVELD.

Ik ben spraakloos van blydschap, en kan niets zeggen, als dat ik gantsch en al de uwe ben, en wensche, dat uwe genegenheid te mywaards nimmer veranderen moge.

JUFFR. POMF.

Zoo, zoo, myne kinderen! hoe schoon luidt het toch, wanneer adelyke persoonen, zich van hunne onderlinge liefde verzekeren. Dat was goed zoo! Nu het huwelyks Contract —

POMPF.

Dat zal van daag nog worden onderteekend.

JUFFR. POMPF, *op een spottende toon.*

Myn Heer Vrymond, gy zult de getuigen van myne dochter zyn.

VRYMOND.

Ik staa verbaasd. Ik weet waarachtig niet, wat ik hiervan denken zal?

JUFFR. POMPF.

Hoort en ziet ge dan niet? Kaatjen is Mevrouw van Spornveld. Heb ik 't u niet altyd gezegd?

VRYMOND.

Als dit zoo is, dan wensch ik u geluk met de verandering van staat van Mejuffrouw uwe dochter.

JUFFR. POMPF.

Mejuffrouw uwe dochter! Mejuffrouw! — de trouwbelofte maakt haar al Mevrouw.

RITMEESTER.

Ha, ha, ha ha! nu dan, Mevrouw bruid, veel geluks, veel geluks!

KAATJEN, *met een gemaakte adelyke neiging.*

Uw dienaressse, myn Heer!

TWAALFDE TOONEEL.

WILLEM, *De Voorigen.*

Zoo lieve Willem! gy koopt net van pas, nu kont ge Mevrouw uwe zuster geluk wenschen, op dit oogeblik is haare verlooving met den Heere van Spornveld aangegaan. Het koopt 'er nu alleen nog maar op aan, dat men door de voorspraak van uwen Heer schoonbroeder eene aanzienlyke bediening voor u verkryge, dan kont ge ook met eene adelyke Dame trouwen. Ik weet dat uw Heer Papa zich alle mooglyke moeite zal geeven uw geluk te bevorderen.

JUFFR. POMPF.

POMPF.

De Heer Papa zal dat met een doen. Ik heb alleen op u gewacht, om u eene voornaame bediening te geeven. — Gy trouwen? gy eene aanzienlyke bediening? gy deugniet!

JUFF. POMPF, *stil tegen haar man.*

Wel lieve man, wat krygt gy in uw hoofd? ziet gy niet dat de Heer van Spornveld —

POMPF.

Zwyg dood stil! gy loopt my regt in den mond. Met u zal ik het kapittel beginnen, want gy zyt de zottin die my ook haast gek gemaakt zou hebben. Doch dank zy dezen mynen vrienden, die my uit myne verblindheid gered hebben. Ik koom zoo even van den Heer Professor, die heeft my wat opgelezen van dat knaapjen. Een liederlyke schurk is hy, die zich in drie maanden geen tienmaal by den Professor heeft laten zien, die niets kan, niet eens schryven zegt Hy, ik laat staan iets anders. Goede vriend! zei Hy tegens my, ,, het doet my leed, dat gy zoo veel geld voor niet hebt uitgegeeven; uw zoon deugt niet tot Advocaat noch tot iets anders, hy heeft noch
lust

lust noch bekwaamheid daartoe. Leer hem uw handwerk," zo zeide Hy, en dit zeggen ook alle verstandige lieden, en dezen raad zal ik volgen. Hy moet —

JUFFR. POMPF.

Waar zyn uwe gedachten? om 's hemels wil, myn lieve man denk toch dat de Heer van Spornveld — wy moeten zien deze zaak op eene andere wyze goed te maaken.

POMPF.

Daar is niets anders te doen, dan dat hy snyder worde.

JUFFR. POMPF.

Myn lieve man, raakt ge uw verstand kwyt?

POMPF.

Gy zyt het al kwyt, ik, den Hemel zy dank! heb het weder gevonden. Zwyg! met een zult ge nog meer hooren. (*tegen Willem.*) Gy Advocaat, ik waarschuw u, roer u niet veel, of (*hy dreigt hem met de el*) ik zal u tot Doctoor maaken. Hier aanstonds zet u neer, en vat een naald met een' draad in de hand. (*Willem zet zich.*)

JUFFR. POMPF.

Och myn allerlieffte man, ik bid u, verschoon hem toch maar voor zyn' Heer zwager.

POMPF.

Ei! wat! zyn heer zwager is een eerlyk man, die stoort zich hier niet aan. Heer schoonzoon wees zoo goed, en leer gy Willem eens den draad in de naald steeken.

JUFFR. POMPF.

Neen! nu kan ik 't niet langer verdraagen. Ik laae my van u scheiden, ik gaa heen, en loop tot aan 's waerelds einde.

POMPF.

Dat kont gy doen. (*tegen Spornveld.*) Nu, toekomstige baas Naaldoor! doe uw proef, leer hem den draad in de naald steeken!

SPORN-

SPORNVELD, *neemt een naald en een draad.*

Kyk, zoo houdt men de naald, zoo spitst men de draad, (*maakt denzelfven nat en draait 'er eene punt aar.*) zoo steekt men hem in, en zoo haalt men hem door. (*hy trekt hem door 't oog.*)

POMPF, *tegen zyn' zoon.*

Doe 't aanstonds na.

WILLEM, *talmt.*

Dat zal niet gaan, ik verftaa alleen het Recht.

POMPF, *dreigend met de el.*

Gy zult het nu leeren! nu, zal 't haast lukken?

WILLEM, *trekt den draad doór.*

Zoo, zoo, dat zal beter gaan dan praktizeeren.

JUFFR. POMPF.

Hoe! ook gy myn Heer van Spornveld verlaagt u zoo, en speelt myn' man voor gek?

SPORNVELD.

Myn lieve Juffrouw! ik verzoek u zeer hartelyk om vergiffenis. Ik moet iets openbaaren dat my misfchien uwe geheele achting zal kosten. Doch het is niet anders. Ik ben het geene niet waar voor gy my aanziet, ik ben maar —

JUFFR. POMPF.

Hoe, wie, wat? Gy zoudt niet de heer van Spornveld zyn? wel, wat zyt ge dan?

SPORNVELD.

Een Kleërmaaker.

JUFFR. POMPF.

Die slag treft my (*Pomph, Ritmeester en Vrymond lachen.*) Dat is het ongelukkigst geval dat my kon overkoomen. Een snyder' ik durf 'er niet eens hard van fpreeken, anders word ik nog uitgelagchen toe.

POMPF.

Ik zou u ook raaden te zwygen, als gy niet het reltjen der geheele ftad wildt worden.

JUFFR. POMPF.

Dat meent gy doch in ernst niet, dat onze dochter hem trouwen zal?

POMPF.

Waarom niet, hy is de zoon van een braaven baas. Ik kan hem in een winkel zetten, dan kunnen zy ordentelyk bestaan. Doch wil hem Kaatjen niet hebben, dan kan zy spreken.

KAATJEN.

Als 't nu ruchtbaar wordt, dat ik al met een snyder verloofd was, dan zal my geen ander willen hebben. Ik ben wel met hem te vreden. (*zy geeft hem de hand.*)

JUFFR. POMPF.

Neen! dat zal ik niet toestaan, die kaerel heeft ons bedroogen.

POMPF.

Dat is niemand te wyten dan dien braaven jongen, die hem u onder een' anderen naam heeft voorgesteld; en u zelve, daar gy u door ydelen hoogmoed, en dwaaze inbeelding hebt laten kitelen.

RITMEESTER.

My dunkt, Juffrouw, dat gy best deedt, uwe toestemming te geeven, dan zoud gy 'er met leer af koomen.

VRYMOND.

Dat is myne meening ook. Begryp eens, als die historie eens uitkoomt, met vingeren zal men u na wyzen.

JUFFR. POMPF.

Ik zal dan van uwer aller vriendschap hoopen, dat gy toch deeze zaak geheim zult houden (*tegen Willem.*) Gy ondeugende Jonge! gy hebt alle myne hoop en blydschap in rook doen verdwynen! wordt dan een snyder! ik mag het lyden, en gy, (*tegen Kaatjen*) trouw ook met een', dan hebt ge elkanderen niets te ver-

62 DE SNYDER EN ZYN ZOON.

verwyten. Ik ongelukkige vrouw! in geen rond jaar zal ik my durven vertoonen.

RITMEESTER.

Wees niet bekommerd! Gy zult nu veel minder der bespoting bloot gesteld zyn, dan wanneer 't naar uwen zinn geëen ware.

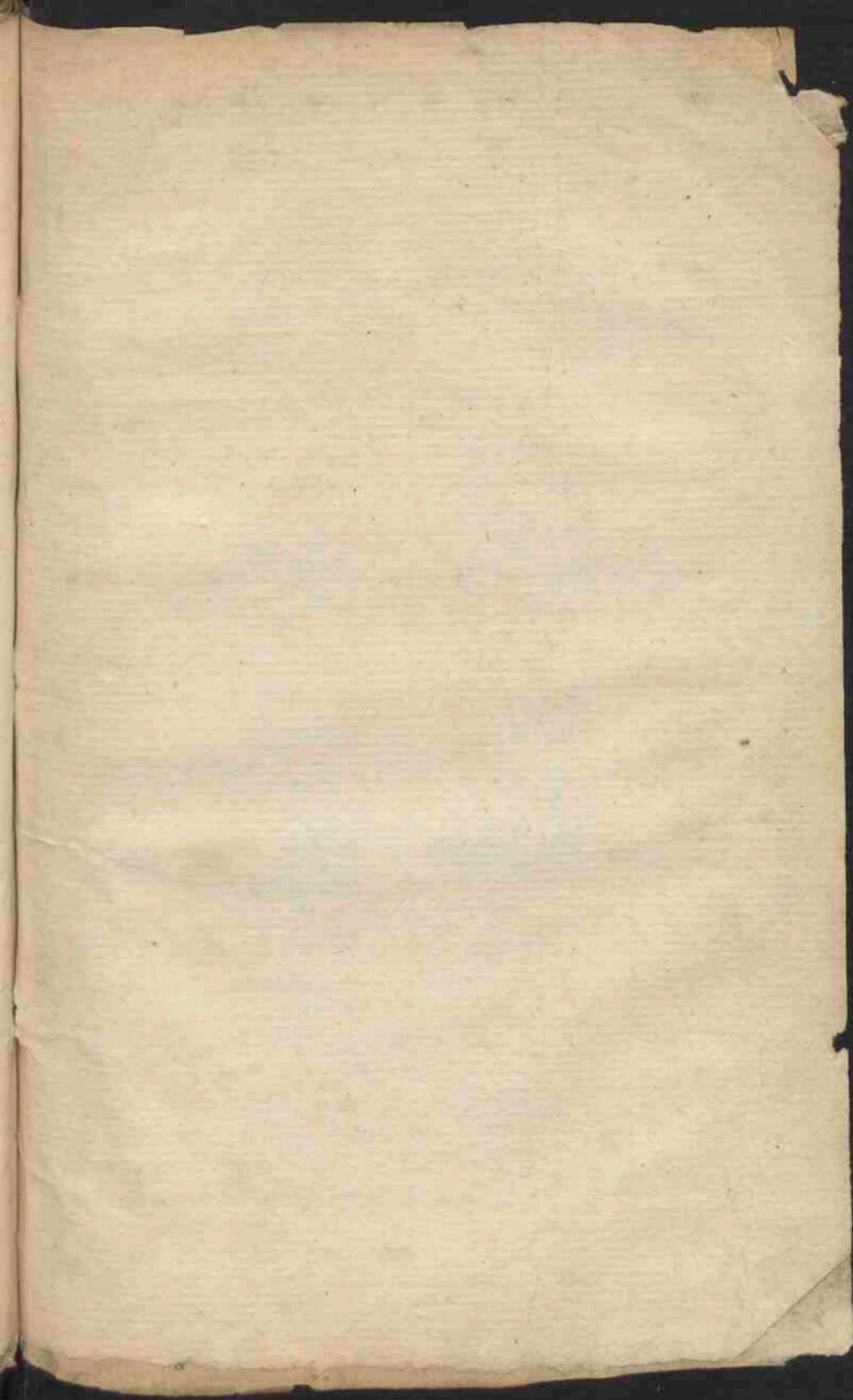
JUFFR. POMPF.

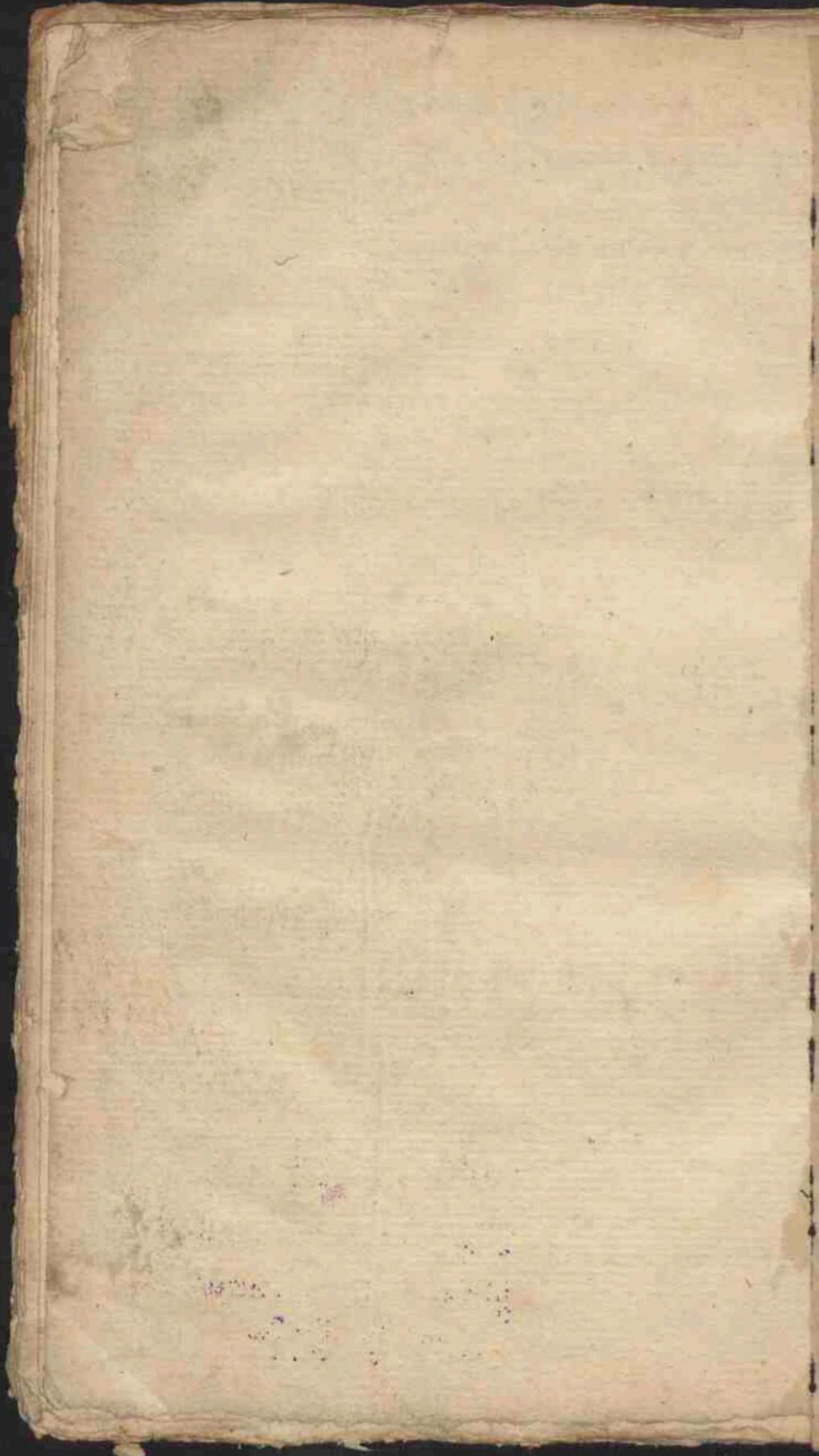
Myne lieve Heeren! dat ik u toch bidden mag geen woord van deeze zaak te reppen.

POMPF.

Wy laten het ons welgevallen, vrouw, trots die, die ons uitlagchen, dat wy van onze dwaasheid zyn teruggekeerd.

E I N D E.

ANTONA. MITTELMEIJER
Handel in Oude Boeken en Prenten
Kerkstraat 51, b. d. Leidschestraat
Advertentie-Bureau

